

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ НЕПРЕРЕВНОЇ ОСВІТИ
Кафедра публічного управління та адміністрування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускової кафедри
_____ Н.М. Грущинська
« ____ » _____ 2020 р.

**ДИПЛОМНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»

За освітньо-професійною програмою «Менеджмент в органах
публічного управління»

**Тема: «МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-
ПРОЦЕСІВ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ»**

Виконавець: студент групи МУ-201м Квасюк Володимир Влодимирович
студент, група, П.І.Б.

Керівник: кандидат наук з державного управління, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування Ніжніков Михайло Леонідович

Консультанти з окремих розділів

пояснювальної записки: _____ М.Л. Ніжніков

Нормоконтролер _____

Київ 2020

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально–науковий інститут неперервної освіти
Кафедра публічного управління та адміністрування
спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Завідувач випускової кафедри
_____ Н.М. Грущинська
«___» _____ 2020 р.

ЗАВДАННЯ на виконання дипломної роботи Квасюка Володимира Володимировича (прізвище, ім'я, по батькові випускника в родовому відмінку)

1. Тема роботи: «Механізми стимулювання розвитку бізнес-процесів в системі публічного управління України», затверджена наказом ректора від «___» _____ 2020 р. № _____.
2. Термін виконання роботи: з 6.10.2020 р. по 8.12.2020 р.
3. Вихідні дані до роботи: теоретичні відомості щодо дослідження механізму стимулювання бізнес-процесів
4. Зміст пояснювальної записки: аналітичний огляд літературних джерел з тематики механізму стимулювання бізнес-процесів.
5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу:
102 с., 1 рис., 6 табл., 3 додатки, 71 літературних джерел

6. Календарний план–графік

№ з\п	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1	Вибрати тему дипломної роботи	06.10.2020	
2	Затвердити тему і план роботи у наукового керівника, завідувача кафедри	08.10.2020	

3	Визначити статистичну, інформаційну базу дослідження, скласти бібліографію	12.10.2020	
4	Оформити і обговорити з науковим керівником перший розділ роботи	20.10.2020	
5	Оформити і обговорити з науковим керівником другий розділ роботи	03.11.2020	
6	Оформити і обговорити з науковим керівником третій розділ роботи	18.11.2020	
7	Доопрацювати роботу, оформити її кінцевий варіант	07.12.2020	
8	Підготуватися та взяти участь у попередньому захисті роботи	25.11.2020	
9	Отримати відгук керівника та рецензію	8.12.2020	
10	Підготувати доповідь на захист	12.12.2020	

7. Консультанти з окремих розділів

Назва розділу	Консультант (посада, П.І.Б)	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв
ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ЗАСАДИ ТА МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ; СТАН ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА СЕКТОРАЛЬНОМУ РІВНІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ; СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РЕФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ СТИМУЛЮВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ	Ніжніков М.Л.	20.10.2020	
	Ніжніков М.Л.	03.11.2020	
	Ніжніков М.Л.	18.11.2020	

8. Дата видачі завдання: 20.10.2020 р.

Керівник дипломної роботи:

доцент кафедри публічного управління та адміністрування, кандидат наук
з державного управління

М.Л.Ніжніков

Завдання прийняв до виконання _____ В.В.Квасюк

(підпис випускника) (П.І.Б)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до дипломної роботи «Механізм стимулювання розвитку бізнес процесів в системі публічного управління України»:

100 с., 1 рис., 6 табл., 3 додатки, 71 літературних джерел.

Об'єкт дослідження: стратегічні пріоритети реформування механізмів стимулювання бізнес-процесів в системі публічного управління України

Мета роботи: розглянути теоретико-методологічний аспект та надати рекомендацій щодо вдосконалення механізмів стимулювання розвитку бізнес-процесів в системі публічного управління України.

Методи дослідження: аналізу та синтезу, графічний, індукції та дедукції; статистичні та аналітичні методи, порівняльного аналізу

Результати дипломної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності фахівців з публічного управління та адміністрування.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ, МЕХАНІЗМ, БІЗНЕС ПРОЦЕСИ, ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА, ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО, АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ЗАСАДИ ТА МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	8
1.1. Сутність та цілі державної економічної політики в системі публічного управління національної економіки.....	8
1.2. Роль, цілі та функції органів публічного управління у забезпеченні реалізації державної економічної політики.....	17
1.3. Сутність, класифікація та нормативно-правове забезпечення механізмів стимулювання розвитку бізнес-процесів в системі публічного управління України..	28
Висновки до розділу 1	35
РОЗДІЛ 2. СТАН ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА СЕКТОРАЛЬНОМУ РІВНІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ.....	38
2.1. Результативність механізму тендерних державних закупівель в Україні.....	38
2.2. Роль публічного управління у запровадженні механізму державно-приватного партнерства у стимулюванні бізнес-процесів в Україні.....	46
2.3. Кредитно-банківська політика та механізми стимулювання малого та середнього бізнесу в Україні.....	58
Висновки до розділу 2.....	64
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РЕФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ СТИМУЛЮВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ.....	67
3.1. Роль антикорупційної політики у запровадженні механізмів стимулювання бізнес-процесів в Україні.....	67
3.2. Стратегічні пріоритети удосконалення системи публічного управління як передумова розвитку бізнес-процесів в Україні.....	75
Висновки до розділу 3.....	87
ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	93
ДОДАТКИ.....	100

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Перехід України до сталого економічного розвитку, її інтеграція до європейського і світового співтовариства вимагають запровадження сучасної практики взаємодії держави і бізнесу, а також бізнесу і суспільства, які б дозволили посилити взаємну відповідальність усіх учасників суспільного життя, створити умови для подальшого стабільного розвитку. Нажаль в сучасних умовах механізм стимулювання розвитку бізнес-процесів в системі публічного управління України є недосконалим. Таким чином, сьогодні розвиток економічної сфери є одним з основних пріоритетів для держави.

В сучасних умовах розвиток бізнес процесів в системі публічного управління є одним з основних пріоритетів для будь-якої держави. Високорозвинена ринкова економіка – це оптимальне поєднання засад, притаманних товарному виробництву, та цілеспрямованої політики державного регулювання економічних процесів. Публічне управління економікою доповнює ринковий механізм, що в сукупності становить єдину систему макроекономічного управління.

Формування Україною власної економічної політики пов'язується з визначенням головних її напрямів на основі принципів демократії, свободи підприємництва й відкритості для інтеграції у світове економічне співтовариство. Ефективна національна економіка є гарантією незалежності держави.

Механізму стимулювання розвитку бізнес процесів в системі публічного управління України присвячено роботи таких науковців як: Д.Стеченко, М.Бутко, В.Воротін, В. Лагутінін, П. Єщенко, О.Амоша, В.Геєць, в.бондаренко, З.Варналій, В.Василенко, Н.Волощук, З.Герасимчук, Л.Газуда, Л.Данилишин, М.Долішній, С.Дорогунцов, В.Захарченко, В.Збарський, М.Козоріз, та ін.

Предмет дослідження - механізм стимулювання розвитку бізнес-процесів в системі публічного управління.

Об'єкт дослідження - стратегічні пріоритети реформування механізмів

стимулювання бізнес-процесів в системі публічного управління України.

Мета роботи – розглянути теоретико-методологічний аспект та надати рекомендацій щодо вдосконалення механізмів стимулювання розвитку бізнес-процесів в системі публічного управління України.

Відповідно до поставленої мети сформульовано наступні завдання:

- дослідити теоретичні основи сутності та цілей державної економічної політики в системі публічного управління національної економіки;
- розглянути роль, цілі та функції органів публічного управління у забезпеченні реалізації державної економічної політики;
- розглянути сутність, класифікацію та нормативно-правове забезпечення механізмів стимулювання розвитку бізнес-процесів в системі публічного управління України;
- проаналізувати результативність механізму тендерних державних закупівель в Україні;
- дослідити роль публічного управління у запровадженні механізму державно-приватного партнерства у стимулюванні бізнес-процесів в Україні;
- розглянути кредитно-банківську політику та механізми стимулювання малого та середнього бізнесу в Україні;
- дослідити роль антикорупційної політики у запровадженні механізмів стимулювання бізнес-процесів в Україні;
- визначити стратегічні пріоритети удосконалення системи публічного управління.

Для досягнення зазначеної мети в дипломній роботі використано наступні методи дослідження: аналізу та синтезу, графічний, індукції та дедукції; статистичні та аналітичні методи, порівняльного аналізу.

Інформаційною базою дослідження в дипломній роботі було використано нормативні та законодавчі акти в Україні, наукові статі, науково-методичні матеріали та посібники, Інтернет видання та ін. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, містить додатки і список використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ЗАСАДИ ТА МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

1.1. Сутність та цілі державної економічної політики в системі публічного управління національної економіки

Сьогодні розвиток економічної сфери є одним з основних пріоритетів для будь-якої держави. Високорозвинена ринкова економіка – це оптимальне поєднання засад, притаманних товарному виробництву, та цілеспрямованої політики державного регулювання економічних процесів. Державне управління економікою доповнює ринковий механізм, що в сукупності становить єдину систему макроекономічного управління.

Формування Україною власної економічної політики пов'язується з визначенням головних її напрямів на основі принципів демократії, свободи підприємництва й відкритості для інтеграції у світове економічне співтовариство. Ефективна національна економіка є гарантією незалежності держави

Зв'язок між державою та економікою, в процесі якого відбувається формування економічної політики держави, характеризується багатогранністю та багатоаспектністю.

Зміст економічної політики держави неоднозначно трактується у науковій літературі, як і підходи до формування концепції економічної політики. Український вчений В. Воротін вважає, що державне (макроекономічне) регулювання економіки - це організаційний і регулюючий вплив держави на економічну діяльність суб'єктів ринку з метою її впорядкування та підвищення результативності [1, с. 25]. Інший вітчизняний дослідник Д. Стеченко мету державного регулювання економіки визначає як створення такої господарської системи, яка б орієнтувалась на вибір найефективніших варіантів використання наявних факторів виробництва та забезпечення сприятливих соціально-економічних умов життєдіяльності [2, с. 5-6].

П. Єщенко вважає, що «...за допомогою економічної політики розподіляється, перерозподіляється, обслуговується і утримується влада, у тому числі еко-

номічна» [3, с. 35].

Слід погодитись із доктором економічних наук В. Лагутіним, який зазначив, що важливим і необхідним предметом дослідження сучасної економічної теорії є зв'язок економічної політики з економічними інтересами суспільства [4].

Державна економічна політика за сучасних динамічних умов виступає як постійна дія держави, в особі її уповноважених органів, на самостійно господарюючі суб'єкти з метою вирішення наступних завдань:

виходу країни з системної кризи з подальшою стабілізацією суспільної ситуації;

забезпечення економічного зростання і сприятливих умов господарювання;

реалізації більш ефективної державної соціально-економічної політики;

забезпечення національної безпеки, стабільності, соціальної збалансованості.

Основною метою державного регулювання економіки є виконання завдань, що впливають на організацію ринку, ринково-конкурентних відносин, досягнення економічних, соціальних та фіскальних цілей, спрямованих на підтримку і забезпечення ринкового порядку в державі, корегування розподілу ресурсів з метою впливу на господарюючу структуру і структуру національного продукту.

Державне регулювання економіки – це комплекс заходів держави, спрямованих на скерування поведінки суб'єктів господарювання в напрямі, необхідному для досягнення поставлених органами державної влади цілей.

Стратегією державного регулювання економіки є створення сприятливих умов розвитку економіки та зростання добробуту мешканців кожного регіону, а також всебічний розвиток людини як особистості, підвищення якості її життя, сталий еколого-орієнтований економічний розвиток і охорона культурної спадщини.

Мета державного регулювання економіки – створення господарської системи, орієнтованої на вибір оптимальних варіантів використання наявних фа-

кторів виробництва та забезпечення сприятливих соціально-економічних умов життєдіяльності.

Орієнтирами, яких дотримується держава у процесі регулювання економіки, є показники економічного розвитку та рівень життя: валовий внутрішній продукт на душу населення, тривалість життя людини, рівень зайнятості, стан навколишнього середовища.

Класичними цілями державного регулювання економіки є: економічний розвиток; повна зайнятість; економічна ефективність; стабільний рівень цін; справедливий розподіл доходів; збалансованість торговельного балансу; забезпечення конкурентоздатності вітчизняних товарів на світовому ринку.

Визначимо принципи державного регулювання економіки:

– Принцип ефективності. Державне регулювання має передбачати кінцевий економічний ефект. Заходи ДРЕ мають виправляти негативні елементи ринку, здійснювати раціональну політику.

– Принцип справедливості. Держава за допомогою відповідних регуляторів має коригувати ринок перерозподілом з метою встановлення певних справедливості.

– Принцип стабільності. За допомогою заходів державної фінансової, податкової, зовнішньоекономічної та митної політики держава впливає на рівень виробництва, зайнятості та інфляцію.

– Принцип системності державного впливу. Передбачає комплексний, системний підхід до вирішення економічних, соціальних, екологічних, зовнішньоекономічних та інших проблем.

– Принцип адекватності. Вимагає, щоб система державних регуляторів економіки та засоби їх застосування відображали реалії сучасного етапу соціально-економічного розвитку країни. Досягнення розумної достатності державного втручання забезпечується тим, що державі передаються лише ті економічні функції, які не можуть ефективно виконувати самі виробники та інші суб'єкти ринкових відносин.

– Принцип оптимального поєднання адміністративно-правових та еко-

номічних важелів. Адміністративні методи макроекономічного регулювання мають гарантувати формування оптимальної відтворювальної структури.

– Принцип поступовості та етапності. Особливе значення для державного регулювання має врахування фактора часу. Доцільність та масштаби державного регулювання під час вирішення національних, регіональних та галузевих проблем визначають необхідність урахування економії часу як умову найшвидшого вирішення нагальних завдань [5].

Сутність державної економічної політики в системі публічного управління комплексно розкривають його основні функції, які є, з одного боку, логічним продовженням функцій держави, їх конкретизацією, а з іншого – зумовлені неспроможністю ринкового механізму саморегулювання та монополістичної плановірності забезпечити стабільний розвиток економічної системи.

До таких функцій належать:

1. управління розвитком усіх підсистем цілісної економічної системи в процесі їх діалектичної взаємодії (за винятком провідної ланки господарського механізму – державного регулювання економіки). Ця функція здійснюється завдяки впровадженню і вдосконаленню всіх форм економічної політики та форм і методів державного регулювання економіки;

2. забезпечення планомірного розвитку економічної системи передусім на основі використання законів планомірного розвитку, одержавлення сучасної економіки у розвинених країнах;

3. забезпечення цілісного еколого-економічного відтворення національної економічної системи через послаблення і поступове подолання економічної кризи, використання різноманітних правових, економічних та адміністративних важелів щодо охорони довкілля;

4. забезпечення відносно рівномірного розвитку регіонів країни внаслідок мобілізації і оптимального використання наявних у регіонах матеріальних, трудових, фінансових та інших видів ресурсів здійсненням раціональної економічної політики;

5. перерозподіл національного доходу з метою справедливого розподілу

доходів між найбагатшими і найбіднішими верствами населення та їх соціального захисту. Функція реалізується шляхом проведення збалансованої соціальної політики;

6. подолання найбільших проявів монополізму та монополістичних тенденцій в економіці через проведення антимонопольної, в тому числі антитрестовської політики;

7. створення єдиної нормативної бази для здійснення різних форм економічної політики, передусім фінансово-кредитної, податкової, амортизаційної та ін. [6, с. 21].

Ефективне функціонування економіки неможливе без розумної економічної політики, без реалізації публічною адміністрацією своїх регулятивних, правозастосовних та правоохоронних функцій у народному господарстві.

Державна економічна політика – це закріплені у відповідних економіко-правових документах (прогнозах, програмах, законодавчих актах) цілі і завдання, що ставить держава, забезпечуючи комплексне вирішення подвійного завдання: поєднання в економічному житті ринкових засад господарювання і соціальної спрямованості економіки. При цьому держава застосовує економічну стратегію та економічну тактику [7, с. 152].

У ст. 10 Господарського кодексу (ГК) України закріплено основні напрями економічної політики держави; структурно-галузева, інвестиційна, амортизаційна політика, політика інституційних перетворень, цінова, антимонопольно-конкурентна, бюджетна, податкова, грошово-кредитна, валютна і зовнішньоекономічна політика [8, с. 150].

Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері економіки здійснюється за кількома основними напрямками:

- забезпечення стратегічних пріоритетів розвитку економіки: стимулювання розвитку окремих галузей і виробництв, сфер економічного розвитку; залучення іноземних інвестицій; ціноутворення тощо;

- впорядкування відносин власності шляхом визначення тих сфер економіки, які можуть скластися щодо об'єктів недержавної власності та механізму

їх набуття - наприклад, шляхом приватизації, а також антимонопольного регулювання (створення конкурентного середовища) та чітке закріплення статусу суб'єктів державної власності;

- адміністративно-правове регулювання зовнішньоекономічних відносин. До видів зовнішньоекономічної діяльності, які здійснюють в Україні суб'єкти цієї діяльності, належать: експорт та імпорт товарів, капіталів та робочої сили; надання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України послуг іноземним суб'єктам господарської діяльності; наукова, науково-технічна, науково-виробнича, виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності тощо;

- адміністративно-правові засоби державного впливу у сфері економіки: реєстрація, ліцензування, патентування, квотування, сертифікація, надання дозволів, реалізація адміністративно-юрисдикційних прав тощо.

Проте ступінь її втручання в економічні процеси напряму залежить від характеру та моделі економічної організації суспільства.

Статтею 7 Закону України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» визначені такі основні засади в економічній сфері:

– забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, досягнення високих темпів її зростання, забезпечення макроекономічної стабільності та низького рівня інфляції;

– розвиток внутрішнього ринку, підвищення ефективності його функціонування та вдосконалення механізмів державного регулювання, забезпечення збалансованості попиту та пропозиції на окремих ринках;

– проведення стабільної, раціональної та справедливої податкової політики, яка передбачає зниження податкового навантаження на економіку з розширенням бази оподаткування;

– проведення прозорої та виваженої бюджетної політики як дієвого інструменту соціально-економічного розвитку, захисту вразливих верств населення та інвестування в реальний сектор економіки для підтримки національного товаровиробника і збереження робочих місць;

- забезпечення економічної збалансованості розвитку регіонів, узгодженості напрямів їх розвитку із загальнонаціональними потребами;
- створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, спрощення умов започаткування бізнесу та виходу з нього, зменшення втручання держави в економічну діяльність суб'єктів господарювання, спрощення системи отримання дозволів, зниження тиску на бізнес з боку контролюючих органів;
- впровадження європейських підходів у сфері делегування функцій держави суб'єктам господарювання;
- розвиток конкуренції як основного чинника підвищення ефективності економіки, забезпечення дієвого регулювання діяльності природних монополій, недопущення проявів монополізму на державному та регіональному рівнях;
- запровадження економічних стимулів для заохочення модернізації національного виробництва, спрямування інвестицій у новітні технології, формування національної інноваційної інфраструктури та державних програм промислової модернізації [9].

Основними формами реалізації державою економічної політики є довгострокова (стратегічна) і поточна (тактична) економічна політика, спрямована на реалізацію та оптимальне узгодження інтересів суб'єктів господарювання і споживачів, різних суспільних верств і населення загалом. Мета такої політики досягається за допомогою:

а) економічної стратегії. Це обраний державою курс економічної політики, розрахований на тривалу перспективу і спрямований на вирішення великомасштабних економічних та соціальних завдань, завдань культурного розвитку, забезпечення економічної безпеки держави, збереження і примноження її економічного потенціалу і національного багатства, підвищення народного добробуту;

б) економічної тактики – сукупності найближчих цілей, завдань, засобів і способів їх досягнення для реалізації стратегічного курсу економічної політики в конкретних умовах, що складаються в поточному періоді розвитку народного господарства [10, с. 460].

Здійснення державою економічної стратегії і тактики у сфері господарювання спрямовуються на створення економічних, організаційних та правових умов, за яких суб'єкти господарювання враховують у своїй діяльності показники прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку. Основними формами державного планування господарської діяльності є Державна програма економічного та соціального розвитку України, Державний бюджет України, а також інші державні програми з питань економічного і соціального розвитку, порядок розроблення, завдання та реалізація яких визначаються законом про державні програми.

Основними напрямками економічної політики, що визначаються державою, є:

1. Структурно-галузева політика, спрямована на здійснення державою прогресивних змін у структурі народного господарства, удосконалення міжгалузевих та внутрішньогалузевих пропорцій, стимулювання розвитку галузей, які визначають науково-технічний прогрес, забезпечують конкурентоспроможність вітчизняної продукції та зростання рівня життя населення.

2. Інвестиційна політика, спрямована на створення суб'єктам господарювання необхідних умов для залучення і концентрації коштів на потреби розширеного відтворення основних засобів виробництва, переважно у галузях, розвиток яких визначено як пріоритети структурно-галузевої політики, а також забезпечення ефективного і відповідального використання цих коштів та здійснення контролю за ним;

3. Амортизаційна політика, спрямована на створення суб'єктам господарювання найбільш сприятливих та рівноцінних умов забезпечення процесу простого відтворення основних виробничих і невиробничих фондів переважно на якісно новій техніко-технологічній основі;

4. Політика інституційних перетворень, спрямована на формування раціональної багатоукладної економічної системи шляхом трансформування відносин власності, роздержавлення економіки, приватизації та націоналізації виробничих фондів, та ін..

5.Цінова політика, спрямована на регулювання державою відносин обміну між суб'єктами ринку з метою забезпечення еквівалентності в процесі реалізації національного продукту, дотримання необхідної паритетності цін між галузями та видами господарської діяльності, а також забезпечення стабільності оптових та роздрібних цін;

6.Антимонопольно-конкурентна політика, спрямована на створення оптимального конкурентного середовища діяльності суб'єктів господарювання, забезпечення їх взаємодії на умовах недопущення проявів дискримінації одних суб'єктів іншими, насамперед у сфері монопольного ціноутворення та за рахунок зниження якості продукції, послуг, сприяння зростанню ефективної соціально орієнтованої економіки;

7.Бюджетна політика, спрямована на оптимізацію та раціоналізацію формування доходів і використання державних фінансових ресурсів, підвищення ефективності державних інвестицій у народне господарство, узгодження загальнодержавних і місцевих інтересів у сфері міжбюджетних відносин, регулювання державного боргу та гарантування соціальної справедливості при перерозподілі національного доходу;

8.Податкова політика, спрямована на забезпечення економічно обґрунтованого податкового навантаження на суб'єктів господарювання, стимулювання суспільно необхідної економічної діяльності суб'єктів, а також дотримання принципу соціальної справедливості та конституційних гарантій прав громадян при оподаткуванні їх доходів;

9.Грошово-кредитна політика, спрямована на забезпечення народного господарства економічно необхідним обсягом грошової маси, досягнення ефективного готівкового обігу, залучення коштів суб'єктів господарювання та населення до банківської системи, стимулювання використання кредитних ресурсів на потреби функціонування і розвитку економіки;

10.Валютна політика, спрямована на встановлення і підтримання паритетного курсу національної валюти щодо іноземних валют, стимулювання зростання державних валютних резервів та їх ефективне використання;

1.1. Зовнішньоекономічна політика, спрямована на регулювання державою відносин суб'єктів господарювання з іноземними суб'єктами господарювання та захист національного ринку і вітчизняного товаровиробника [10, с. 464].

Таким чином, для виконання основоположних цілей державної економічної політики в системі публічного управління національною економікою визначимо декілька напрямків:

- держава формує інституційну структуру, яка забезпечує основні норми і правила економічної діяльності;
- створює саму інфраструктуру і середовище економічної діяльності;
- створює сприятливе середовище;
- розробляє та реалізує певну економічну політику, покликану визначати пріоритетні напрями економічного розвитку;
- здійснює власну економічну діяльність як активного суб'єкта економічної політики;
- встановлює державне замовлення і здійснює державні закупівлі.

1.2. Роль, цілі та функції органів публічного управління у забезпеченні реалізації державної економічної політики

Державне регулювання економіки в Україні забезпечують органи законодавчої та виконавчої влади, що належать до загальної організаційної структури управління державою.

У Концепції про адміністративну реформу в Україні визначено що, Система державного управління - складне поняття, зміст якого охоплює такі складові елементи:

- а) суб'єкти управління, тобто органи виконавчої влади;
- б) об'єкти управління, тобто сфери та галузі суспільного життя, що перебувають під організуючим впливом держави;
- в) управлінська діяльність (процес), тобто певного роду суспільні відносини, через які реалізуються численні прямі та зворотні зв'язки між суб'єктами і об'є-

ктами управління [11].

Органи виконавчої влади - самостійний вид органів державної влади, які згідно з конституційним принципом поділу державної влади мають своїм головним призначенням здійснення однієї гілки державної влади – виконавчої.

За характером компетенції (повноважень) розрізняються органи загальної компетенції (Кабінет Міністрів, місцеві державні адміністрації), а також органи спеціальної - галузевої, міжгалузевої і функціональної компетенції (решта органів виконавчої влади).

За порядком прийняття рішень органи поділяються на:

- колегіальні, в яких право прийняття рішень від імені органу мають певні колективи (Кабінет Міністрів, різні державні комісії тощо), які очолюються керівником органу;

- єдиноначальні, в яких право прийняття рішень від імені органу має одна особа (міністр, голова державного комітету, голова місцевої державної адміністрації).

За характером джерел фінансування органи виконавчої влади поділяються на ті, що фінансуються з держбюджету, і ті, що мають змішане фінансування - з держбюджету і за рахунок доходів від власної діяльності. Інша загальновизнана назва органів виконавчої влади - органи державного управління.

Центральне місце і переважну частину серед повноважень органу виконавчої влади складають державно-владні повноваження, тобто повноваження щодо прийняття обов'язкових до виконання рішень і забезпечення їх здійснення тими, кому вони адресовані [11].

Повноваження публічної адміністрації в сфері публічного управління економіки ґрунтуються на конституційних основах правового господарського порядку в Україні, якими є: право кожного громадянина користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону; забезпечення державою захисту прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальної спрямованості економіки, недопущення використання власності на шкоду людині і суспільству; право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися

своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; визнання усіх суб'єктів права власності рівними перед законом, непорушності права приватної власності, недопущення протиправного позбавлення власності; економічна багатоманітність, забезпечення державою екологічної безпеки та підтримання екологічної рівноваги на території України; забезпечення державою належних, безпечних і здорових умов праці, захист прав споживачів; взаємовигідне співробітництво з іншими країнами; визнання і дія в Україні принципу верховенства права [10, с. 464].

Верховна Рада України здійснює регулятивний вплив на економіку України за рахунок того, що до її повноважень належать:

- прийняття законів у сфері економіки;
- затвердження Державного бюджету України та внесення змін до нього; контроль за виконанням Державного бюджету України, прийняття рішення щодо звіту про його виконання;
- визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, частиною яких є економічна політика держави;
- затвердження загальнодержавних програм економічного розвитку, охорони довкілля;
- розгляд і прийняття рішення щодо схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України;
- затвердження рішень про надання Україною позик і економічної допомоги іноземним державам та міжнародним організаціям, а також про одержання Україною від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій позик, не передбачених Державним бюджетом України, здійснення контролю за їх використанням;
- затвердження переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації; визначення правових засад вилучення об'єктів права приватної власності та ін.

Президент України відповідно до покладених на нього обов'язків має такі повноваження в сфері економіки:

– звертається з посланнями до народу та із щорічними і позачерговими посланнями до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України;

– призначає половину складу Ради Національного банку України; призначає на посади та звільняє з посад за згодою Верховної Ради України Голову Антимонопольного комітету України, Голову Фонду державного майна України, Голову Державного комітету телебачення і радіомовлення України;

– утворює, реорганізовує та ліквідує за поданням Прем'єр-міністра України міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, що діють в сфері економіки, діючи в межах коштів, передбачених на утримання органів виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України відповідно до ст. 116 Конституції забезпечує державний суверенітет та економічну самостійність України, проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової (фіскальної) політики, рівні умови розвитку всіх форм власності, організовує і забезпечує здійснення зовнішньоекономічної діяльності України тощо [12].

До основних завдань Кабінету Міністрів України у сфері економіки належать:

1) забезпечення державного суверенітету та економічної самостійності України, здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави, виконання Конституції та законів України, актів Президента України;

2) вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина, створення сприятливих умов для вільного і всебічного розвитку особистості;

3) забезпечення проведення бюджетної, фінансової, цінової, інвестиційної, зокрема амортизаційної, податкової, структурно-галузевої політики; політики у сферах праці та зайнятості населення, соціального захисту, охорони здоров'я, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування;

4) розроблення і виконання загальнодержавних програм економічного,

науково-технічного, соціального, культурного розвитку, охорони довкілля, а також розроблення, затвердження і виконання інших державних цільових програми [9].

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України є спеціально уповноваженим органом у сфері державних закупівель, метрології, з питань державно-приватного партнерства, оборонного замовлення.

Мінекономрозвитку є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує:

- формування та реалізацію державну політику економічного, соціального розвитку і торгівлі, державну промислову політику, державну зовнішньоекономічну політику, державну політику у сфері технічного регулювання, оцінки відповідності та стандартизації, управління об'єктами державної власності, розвитку підприємництва, державно-приватного партнерства, державних закупівель, а також державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів;

- формування та реалізацію державної політики у сфері державної статистики, захисту прав споживачів, державного матеріального резерву, експортного контролю, інтелектуальної власності, інвестиційної діяльності і управління національними проектами, державної політики з контролю за цінами;

- формування державної політики у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, державної регуляторної політики та державної політики з питань ліцензування, дозвільної системи, нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності [13].

Мінекономрозвитку у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Основними завданнями Мінекономрозвитку є:

- 1) забезпечення формування та реалізація:
 - державної політики економічного і соціального розвитку;
 - державної цінової політики;
 - державної промислової політики;
 - державної політики у сфері розвитку підприємництва;
 - державної політики у сфері технічного регулювання (стандартизації, метрології, сертифікації, оцінки (підтвердження) відповідності, акредитації органів з оцінки відповідності, управління якістю);
 - державної політики у сфері державних закупівель;
 - державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів;
 - державної політики у сфері управління об'єктами державної власності, в тому числі корпоративними правами держави;
 - державної політики у сфері державно-приватного партнерства;
 - державної політики у сфері державного ринкового нагляду;
 - державної політики у сфері торгівлі та побутових послуг;
 - державної політики з питань економічного і соціального співробітництва України з ЄС;
 - єдиної зовнішньоекономічної політики, політики інтеграції національної економіки у світову економіку, співробітництва із СОТ;
 - державної політики у сфері співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями та з питань залучення міжнародної технічної допомоги;
 - державної політики у сфері надання адміністративних послуг;
- 2) забезпечення формування та реалізації державної політики:
 - у сфері захисту прав споживачів; у сфері державної статистики на засадах професійної незалежності та самостійності органів державної статистики в частині розроблення і затвердження нормативно-правових актів у галузі статистики;
 - у сфері державного експортного контролю;

- у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами (стратегічно важливими проектами, що забезпечують технологічне оновлення та розвиток базових галузей реального сектору національної економіки);
 - у сфері державного матеріального резерву;
 - у сфері інтелектуальної власності;
 - з контролю за цінами;
- 3) забезпечення формування:
- державної регуляторної політики, державної політики з питань ліцензування, дозвільної системи, нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності;
 - державної політики у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива.

Очолює міністерство міністр, який за посадою є одночасно Першим віцепрем'єр-міністром України.

Через Першого віцепрем'єр-міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України спрямовується та координується діяльність таких центральних органів виконавчої влади:

1. Державна служба експортного контролю України, основними завданнями якої є:

- реалізація державної політики у галузі державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення, подвійного використання та інших товарів а також внесення пропозицій щодо її формування;
- сприяння розвитку міжнародного співробітництва та взаємодії з відповідними органами іноземних держав і міжнародними організаціями з питань нерозповсюдження та експортного контролю [14];

2. Державна служба статистики України, основними завданнями якої є реалізація державної політики у сфері статистики та внесення пропозицій щодо її формування [15].

3. Служба відповідно до покладених на неї завдань:

- розробляє за участю державних органів та інших заінтересованих юридичних осіб і подає Першому віце-прем'єр-міністру України – Міністру економічного розвитку і торгівлі України проекти довгострокових програм розвитку державної статистики та щорічних планів державних статистичних спостережень;

- реалізовує довгострокові програми розвитку державної статистики та щорічних планів державних статистичних спостережень і подає звіти про їх виконання Першому віце-прем'єр - міністру України – Міністру економічного розвитку і торгівлі України;

- забезпечує відповідність статистичної інформації критеріям якості, готує звіти для користувачів щодо якості статистичних даних тощо;

4. Державне агентство резерву України, яке забезпечує реалізацію державної політики у сфері державного матеріального резерву та внесення пропозицій щодо її формування.

Для цього Держрезерв України: здійснює управління державним резервом;

- здійснює методологічне, інформаційно-аналітичне, науково-методичне забезпечення роботи з формування, розміщення, зберігання, використання, поповнення та освіження (поновлення) запасів державного матеріального резерву;

- організовує планування та організацію мобілізаційної підготовки єдиної системи державного резерву України, забезпечення переведення її з мирного на воєнний стан і сталого функціонування в особливий період [16];

Державна інспекція України з питань захисту прав споживачів, основними завданнями якої є

реалізація державної політики у сферах:

- державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів і рекламу в цій сфері;

- державного ринкового нагляду;

- державного нагляду за додержанням технічних регламентів, стандартів, норм і правил;

- внесення на розгляд Першого віце-прем'єр-міністра України – Мініст-

ра економічного розвитку і торгівлі України пропозицій щодо формування державної політики у сферах діяльності Держспоживінспекції України [17].

Крім того, що міністр Мінекономрозвитку України спрямовує і координує діяльність цих центральних органів виконавчої влади, він:

- формує державну політику у відповідних сферах та контролює її реалізацію центральними органами виконавчої влади України;
- погоджує та подає на розгляд Кабінету Міністрів України розроблені центральними органами виконавчої влади проекти законів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України;
- визначає пріоритетні напрями роботи центральних органів виконавчої влади та шляхи виконання покладених на них завдань, затверджує плани їх роботи;
- приймає рішення щодо проведення перевірки діяльності центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів;
- заслуховує звіти про виконання покладених на центральні органи виконавчої влади завдань та планів їх роботи, та ін.

Окрему ланку суб'єктів публічного адміністрування в сфері економіки утворюють такі центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом, як:

Антимонопольний комітет, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель. Правовий статус цього суб'єкта публічної адміністрації визначено Законом України «Про антимонопольний комітет» від 26 листопада 1993 р. № 3659-ХІІ [18].

Основним завданням Антимонопольного комітету України є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики в частині:

- здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції;

– контролю за концентрацією, узгодженими діями суб'єктів господарювання та регулюванням цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій; сприяння розвитку добросовісної конкуренції; методичного забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції;

–здійснення контролю щодо створення конкурентного середовища та захисту конкуренції у сфері державних закупівель.

Фонд державного майна, який здійснює державну політику в сфері приватизації державного майна, виступає орендодавцем майнових комплексів, що є загальнодержавною власністю, та відповідно до законодавства [19]:

1) щодо державних підприємств, установ і організацій: виступає орендодавцем цілісних майнових комплексів державних підприємств, організацій, їх структурних підрозділів:

–здійснює контроль за використанням орендованих цілісних майнових комплексів державних підприємств, організацій, їх структурних підрозділів, виконанням умов договорів оренди цілісних майнових комплексів державних підприємств, поверненням цілісних майнових комплексів державних підприємств до сфери управління уповноважених органів управління після закінчення строку дії договорів оренди;

–виступає від імені держави засновником господарських організацій, до статутних капіталів яких передається державне майно, у тому числі холдингових компаній та підприємств, які підлягають корпоратизації відповідно до законодавства;

–приймає рішення про створення, реорганізацію (реструктуризацію) та ліквідацію підприємств і організацій, заснованих на державній власності, що перебувають у його управлінні, та ін.

2) щодо нерухомого та іншого окремого індивідуально визначеного державного майна: виступає відповідно до законодавства орендодавцем державного майна:

–забезпечує в межах повноважень функціонування єдиної державної інфор-

маційної системи обліку, зберігання та оцінки майна, що реалізується за рішенням органів виконавчої влади;

–здійснює в межах, визначених законодавством, формування і ведення Єдиного реєстру об'єктів державної власності;

–забезпечує передачу нерухомого майна творчим спілкам та релігійним конфесіям у порядку, встановленому законодавством;

3) щодо корпоративних прав держави:

–здійснює управління корпоративними правами держави в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

–створює і веде реєстр корпоративних прав держави, який є складовою Єдиного реєстру об'єктів державної власності, відповідно до законодавства;

–подає Кабінету Міністрів України пропозиції щодо закріплення в державній власності пакетів акцій відкритих акціонерних товариств, створених у процесі корпоратизації та приватизації, доцільності їх відчуження або придбання державою відповідних пакетів акцій (часток) в інших власників та акцій додаткової емісії в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

–виконує інші передбачені законодавством функції з управління корпоративними правами держави.

На рівні області та району області, адміністративно-правове регулювання здійснюється місцевими державними адміністраціями, які відповідно до покладених на них завдань:

–розробляють проекти програм економічного розвитку і подають їх на затвердження відповідній раді, забезпечують їх виконання, звітують перед відповідною радою про їх виконання;

–забезпечують ефективне використання природних, трудових і фінансових ресурсів;

–складають необхідні для управління соціально-економічним розвитком відповідної території баланси трудових, матеріально-фінансових та інших ресурсів, місцевих будівельних матеріалів, палива; проводять розрахунок коштів та визначають обсяг послуг, необхідних для забезпечення передбаченого законо-

давством рівня мінімальних соціальних потреб; та ін. [19].

1.3. Сутність, класифікація та нормативно-правове забезпечення механізмів стимулювання розвитку бізнес-процесів в системі публічного управління України

Структура механізму державного управління - це система заходів, розроблених державою, з урахуванням вимог ринку та інтересів суб'єктів бізнесу. До цієї системи входять правовий та фінансовий механізми; механізми стимулювання, підтримки, сприяння, контролю; форми та методи реалізації державного регулювання, державні органи та фонди, які покликані займатися діяльністю підприємницьких структур та суб'єктів бізнесу.

За способами впливу механізми управління можуть бути прямими, тобто такими, що здійснюються за допомогою прийняття законодавчих актів, на яких ґрунтуються дії виконавчої влади, та непрямими - що ґрунтуються на використанні різних економічних, фінансових важелів (податків, цін, відсотків, кредитів, пільг тощо) [20].

З метою виконання своїх економічних зобов'язань держава використовує різноманітні способи впливу на бізнес. Це створення законодавчих актів, що регулюють організацію, функціонування та розвиток бізнесу: розробка програм залучення підприємницьких структур у тендері для отримання державних замовлень; закупівля державою значної частини виготовленої на підприємствах бізнесу продукції; пільгове оподаткування для новостворених підприємницьких структур; однаковий з державними підприємствами доступ до фінансово-кредитних ресурсів; державна підтримка розвитку підприємств бізнесу та сприяння у функціонуванні їх та ін.

Залежно від концепції державного втручання у бізнес держава використовує прямі або непрямі механізми регулювання. Так, ст. 15 Закону України «Про підприємництво» передбачає, що держава законодавче забезпечує свободу кон-

конкуренції між підприємцями, захищає споживачів від прояву недобросовісної конкуренції та монополізму у різних сферах підприємницької діяльності.

Органи державного управління будують свої відносини з підприємцями, використовуючи: податкову і фінансово-кредитну систему, яка встановлює ставки податків і відсотків по державних кредитах; податкові пільги; ціни та правила ціноутворення; цільові дотації; валютний курс; розміри економічних санкцій; державне майно і систему резервів, ліцензії, концесії, лізинг, соціальні, економічні та інші норми і нормативи; науково-технічні, економічні, соціальні, державні та регіональні програми; договори на виконання робіт і поставок для державних потреб.

Втручання державних органів до господарської діяльності суб'єктів підприємницького бізнесу не допускається, якщо вони не зачіпають передбачених чинним законодавством прав державних органів на здійснення контролю за діяльністю підприємців. Державні органи та службові особи можуть давати підприємцям вказівки тільки відповідно до своєї компетенції, встановленої законодавством. У разі видачі державним або іншим органам акта, що не відповідає його компетенції або вимогам законодавства, підприємець має право звернутися до суду або арбітражного суду із заявою про визнання такого акта недійсним [20].

У більш загальному вигляді інституційний механізм регулювання розвитку бізнес процесів в системі публічного управління в Україні зводиться до трьох груп інститутів: організаційно-правових, фінансових та економічних (табл. 1.1), при цьому зусилля робиться на необхідності їх використання у комплексі на макро-, мезо- і мікрорівнях.

Таблиця 1.1

Інституційні механізми регулювання розвитку підприємництва

Організаційно-правові	Економічні	Фінансові
-----------------------	------------	-----------

<p>Механізми підвищення якості договорів купівлі-продажу державного і комунального майна Механізми контролю договірних зобов'язань Механізми заміни менеджменту на приватизованих малих підприємствах Механізми вдосконалення правової і нормативної бази Механізми інформаційної підтримки Механізми страхування Механізми легалізації тіньової економіки Механізми захисту прав власності Механізми залучення малих підприємств у сферу зовнішньоекономічної діяльності Механізми квотування Механізми субконтрактації Механізми франчайзингу</p>	<p>Механізми мотивації і стимулювання науково-технічного розвитку виробництва; високоякісної праці; підприємництва; мотивації господарювання Механізми створення додаткових робочих місць Механізми ціноутворення при продажу державного майна Механізми перерозподілу кадрів між державним і недержавним секторами економіки Механізми переоформлення прав на землю Механізми розукрупнення великих державних підприємств (комерціалізація) Механізми корпоративної діяльності Механізми реституції і реприватизації Механізми конкуренції і ринкового ціноутворення Механізми бізнес-планування</p>	<p>Механізми перерозподілу фінансових потоків між державним і недержавним секторами економіки Фіскальні механізми Механізми мікрокредитування Механізми фінансової підтримки Механізми надання пільг окремим категоріям суб'єктів підприємництва Механізми участі держави в капіталі компаній Механізми санації і банкрутства збиткових підприємств Механізми активізації ринку нерухомості Механізми усунення територіальних диспропорцій у розвитку підприємницького сектора Механізми залучення інвестицій: емісія акцій і облігацій; реінвестування прибутку</p>
--	--	--

Таким чином, органи публічного управління концентрують свою діяльність на створенні та вдосконаленні законодавчої бази, забезпеченні взаємної координації та обміну інформацією щодо політики сприяння розвитку бізнес процесів, на методичному забезпеченні механізмів підтримки цього сектора економіки [21].

Питання нормативно-правового забезпечення діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес досліджували такі науковці, як: О.Амоша, В.Гець, М.Бутко, З.Варналій, Н.Волощук, З.Герасемчук, А.Комарницький, Т.Рзаєва, Л.Чернюк, М.Чумаченко, А.Чухно та ін..

Незважаючи на значний науковий внесок, який зроблено вченими в цій сфері, необхідно зазначити, що на сьогодні недостатньо розробленими залишаються питання удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності підприємств малого та середнього бізнесу.

Т.Рзаєва та Н.Волощук визначають такі напрями упорядкування нормативно-правового регулювання діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес [22, с114; 2,с.2-8], а саме: реалізація єдиної державної регуляторної політики щодо діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес; забезпечення системності, стабільності та доцільності єдиної державної регуляторної політики щодо діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес; оптимізація адміністративно-правового регулювання економічних відносин малого та середнього бізнесу; усунення організаційних перешкод започаткування малого та середнього бізнесу.

Нормативно – правове забезпечення розвитку бізнес процесів в системі публічного управління, важливий аспект соціально-економічного життя України. Сьогодні нормативно-правове забезпечення діяльності підприємств малого та середнього бізнесу, здійснюється багатьма нормативно-правовими актами.

Однак одночасно спостерігається тенденція зменшення темпів росту кількості підприємств та організацій, які формують малий та середній бізнес, що показує недостатність та недосконалість нормативно-правового забезпечення діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, яке повинно бути першопричиною їх формування та розвитку.

В Україні сформований спеціальний центральний орган виконавчої влади, в юрисдикції якого буде державна регуляторна політика - Державна регуляторна служба України. Діяльність Державної регуляторної служби України визначається, регламентується та координується Кабінетом Міністрів України.

Головними завданнями Державної регуляторної політики, особливо щодо діяльності підприємств та організацій , які формують малий та середній бізнес, формування і видача ліцензій та дозволів, особливо щодо діяльності підпри-

емств та організацій, які формують малий та середній бізнес, та дерегуляції господарської діяльності [23].

Основа існування та функціонування Державної регуляторної служби України є впорядкування і систематизація питань ліцензування та дозвільної системи діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес.

Для забезпечення своєї діяльності Державна регуляторна служба України використовує такі законодавчі акти, як:

Конституція України, укази Президента України, закони та постанови верховної ради України, постанови та інші нормативно-правові акти міністерств, акти Кабінету Міністрів України, інші законодавчі акти.

Початком діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес України, доречно вважати прийняття закону України «Про підприємництво» від 07.02.1991 р.

Наступним важливим нормативно-правовим актом стала Програма державної підтримки підприємництва в Україні (09.03.1993 р.), де висвітлено підходи до сприяння розвитку діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, з зазначенням основної мети – забезпечення формування та виконання державної політики щодо підтримки і захисту діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, створення правових умов його розвитку та формування механізму державного регулювання і координації підприємницької діяльності. у квітні 1996 р. Кабінетом Міністрів України було затверджено Концепцію державної політики розвитку малого підприємництва, в якій зазначено, що державна політика щодо діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, є однією з найважливіших части нееконімічної політики України.

Дана Концепція визначає основоположні принципи, пріоритетні напрями і форми економічного, адміністративного та правового впливу щодо діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес. в 1996 р. були внесені зміни до ч.1 ст.42 Конституції України від 28 червня 1996 р. а са-

ме: «кожен повинен мати право на підприємницьку діяльність, причому така діяльність повинна бути не заборонена законом» [24].

Далі були прийняті такі важливі для діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, нормативно-правові акти: Закон України «Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України «Про прибутковий податок з громадян» від 13.02.1998 р., Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» від 10.02.1998р. та Указ Президента України «Про спрощену систему оподаткування обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» від 03.07.1998 р., Указ Президента України «Про усунення обмежень, що стримують розвиток підприємницької діяльності» від 03.02.1998 р. № 79/98, «Про державну підтримку малого підприємництва» від 12.05.1998 р. № 456/98 та «Про деякі заходи з перегулювання підприємницької діяльності» від 23.07.1998р. № 817/98. у 2000 р. затверджено закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» № 2063-iii та закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні».

Для формування системи контролю щодо діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, у 2007 році прийнято закон «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». у 2012 році було прийнято закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва» та у 2013 році нову редакцію Господарського кодексу.

Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємства в Україні» характеризує економіко-правові основи державної політики щодо діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес [25].

Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» характеризує відносини, що висвітлюють процес державної реєстрації як юридичних осіб, так і фізичних осіб-підприємців [25].

Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»

характеризує і визначає організаційно-правові основи щодо дозвільної системи у діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, і затверджує порядок діяльності дозвільних органів, які мають право видавати документи дозвільного характеру.

Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» висвітлює економіко-правові основи державної політики діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес [25].

Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» характеризує організаційно-правові основи, загальні принципи та порядок проведення державного контролю щодо господарської діяльності, повноваження органів державного контролю та їх посадових осіб, а також права та обов'язки, відповідальність підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, під час проведення державного контролю [25].

Отже, нормативно-правове забезпечення механізмів стимулювання розвитку бізнес-процесів в системі публічного управління полягає в тому, що необхідно на законодавчому рівні забезпечувати свободу конкуренції між підприємствами та організаціями, що формують малий та середній бізнес, захищати споживачів від недобросовісної конкуренції та монополізму, сприяти посиленню конкурентоспроможності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес [26].

Висновки до розділу 1

В першому розділу роботи розглянуто теоретико-методологічний аспект організаційно-управлінських засад та механізми публічного управління розвитку бізнес-процесів в національній економіці та зроблено висновки.

Визначено, що ефективне функціонування економіки неможливе без розу-

мної економічної політики, без реалізації публічною адміністрацією своїх регулятивних, правозастосовних та правоохоронних функцій у народному господарстві.

Визначено, що основною метою державного регулювання економіки є виконання завдань, що впливають на організацію ринку, ринково-конкурентних відносин, досягнення економічних, соціальних та фіскальних цілей, спрямованих на підтримку і забезпечення ринкового порядку в державі, корегування розподілу ресурсів з метою впливу на господарюючу структуру і структуру національного продукту.

Державне регулювання економіки – це комплекс заходів держави, спрямованих на управління поведінки суб'єктів господарювання в напрямі, необхідному для досягнення поставлених органами державної влади цілей.

Державна економічна політика – це закріплені у відповідних економіко-правових документах (прогнозах, програмах, законодавчих актах) цілі і завдання, що ставить держава, забезпечуючи комплексне вирішення подвійного завдання: поєднання в економічному житті ринкових засад господарювання і соціальної спрямованості економіки. При цьому держава застосовує економічну стратегію та економічну тактику

У загальному вигляді механізм регулювання розвитку бізнес процесів в системі публічного управління в Україні зводиться до трьох груп інститутів: організаційно-правових, фінансових та економічних.

Державне регулювання економіки в Україні забезпечують органи законодавчої та виконавчої влади, що належать до загальної організаційної структури управління державою.

У Концепції про адміністративну реформу в Україні визначено що, Система державного управління - складне поняття, зміст якого охоплює такі складові елементи:

- а) суб'єкти управління, тобто органи виконавчої влади;
- б) об'єкти управління, тобто сфери та галузі суспільного життя, що перебувають під організуючим впливом держави;

в) управлінська діяльність (процес), тобто певного роду суспільні відносини, через які реалізуються численні прямі та зворотні зв'язки між суб'єктами і об'єктами управління [11].

Органи виконавчої влади - самостійний вид органів державної влади, які згідно з конституційним принципом поділу державної влади мають своїм головним призначенням здійснення однієї гілки державної влади – виконавчої.

За характером компетенції (повноважень) розрізняються органи загальної компетенції (Кабінет Міністрів, місцеві державні адміністрації), а також органи спеціальної - галузевої, міжгалузевої і функціональної компетенції (решта органів виконавчої влади).

Визначено, що нормативно-правове забезпечення діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, важливий аспект соціально-економічного життя України.

Стратегією державного регулювання економіки є створення сприятливих умов розвитку економіки та зростання добробуту мешканців кожного регіону, а також всебічний розвиток людини як особистості, підвищення якості її життя, сталий еколого-орієнтований економічний розвиток і охорона культурної спадщини.

Сьогодні нормативно-правове забезпечення діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, здійснюється багатьма нормативно-правовими актами. однак одночасно спостерігається тенденція зменшення темпів росту кількості підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, що деякою мірою показує недостатність та недосконалість нормативно-правового забезпечення діяльності підприємств та організацій, що формують малий та середній бізнес, яке повинно бути першопричиною їх формування та розвитку.

РОЗДІЛ 2. СТАН ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕХА- НІЗМІВ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В СИС- ТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА СЕКТОРАЛЬНОМУ РІВНІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

2.1. Результативність механізму тендерних державних закупівель в Україні

Прозорі, ефективні та справедливі публічні закупівлі є двигуном економічного зростання, який створює нові можливості для бізнесу та робочі місця для населення. Питання ефективності державних закупівель залишається досить актуальною проблемою, оскільки держава зазвичай не діє на ринку як раціональний споживач, що орієнтований на найкращу пропозицію відношення

ціни до якості. Причиною цьому можуть бути корупційні схеми, вибір звичного постачальника, який може бути неконкурентоспроможним на ринку чи обмеження вибору лише національних/місцевих виробників. Відповідно, існує необхідність введення загальних правил із застосуванням прозорих та конкурентних процедур із застосуванням об'єктивних критеріїв.

Необхідність змін у сфері державних закупівель спричинені зниженням наслідків кризових явищ, запобіганням нецільових витрат бюджетних коштів, забезпеченням конкуренції на ринку публічних закупівель та потребами в інвестиціях. Відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» [27], публічні закупівлі входять до системи інструментів державної допомоги національній економіці. Реалізація публічних закупівель має відбуватися в напрямі соціально-економічного призначення.

Окрім економічних причин реформування системи державних закупівель, існують і політичні передумови. Україна після підписання Угоди про асоціацію з ЄС має стандартизувати систему публічних закупівель відповідно до європейських правил, норм та принципів. Глава 8 Угоди визначає, що на основі наближення законодавства України до *acquis* ЄС має відбуватися поступове та взаємне відкриття ринків публічних закупівель [28]

На сьогоднішній день публічні закупівлі України контролюються Антимонопоольним комітетом, Рахунковою палатою, Міністерством економічного розвитку та торгівлі, Державною аудиторською службою України, Державним казначейством України. Як показує практика, через надмірну кількість контролюючих органів знижується ефективність проведення процедур публічних закупівель. Це пов'язано, насамперед, із дублюванням певних функцій та неузгодженими оцінками для одних і тих самих проблем, що призводить надмірного витрачання ресурсів, зниження загальної оперативності вирішення питань та усунення недоліків роботи [29].

Публічні закупівлі в Україні регулюються законами «Про публічні закупівлі», «Про державний матеріальний резерв», «Про державне оборонне замовлення», «Про особливості здійснення закупівлі за державні кошти послуг по-

штового зв'язку, поштових марок та маркованих конвертів», «Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони», нормами Цивільного та Господарського кодексу України та іншими нормативно-правовими актами.

У 2016 році Україна провела системну реформу тендерного процесу. З 1 квітня 2016 року в Україні вступив в дію Закон «Про публічні закупівлі» для органів центральної виконавчої влади та замовників, що здійснюють діяльність в окремих сферах господарювання, та з 1 серпня 2016 року — для усіх замовників [30]. Цей Закон зобов'язує проводити закупівельні процедури через електронну систему ProZorro. Основна ціль електронної системи державних закупівель ProZorro — це запобігання корупції шляхом збільшення прозорості ринку та створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель для отримання найкращої пропозиції. Система інформує усіх учасників ринку закупівель про заплановані чи укладені договори, опубліковує список умов та критеріїв для потенційних виконавців, надає усі необхідні звіти щодо проведення процедур та виконання укладених договорів.

Варто зазначити, що механізм закупівель характеризуються низкою принципів, зазначених у статті 3 Закону України «Про публічні закупівлі» [30], серед них визначають відсутність дискримінації учасників та добросовісну конкуренцію між ними, максимальну економію, ефективність, відкритість та прозорість закупівель, об'єктивну оцінку тендерних пропозицій та запобігання корупції. Крім принципів, зазначених у Законі, публічні закупівлі мають діяти в рамках національної безпеки країни та бережливого ставлення до навколишнього середовища, стимулювати зростання національного продукту, сприяти розвитку малого та середнього бізнесу (МСБ), інновацій та росту зайнятості населення.

Капіталізуючи переваги цифрової революції, уряд отримує ефективніше управління, спрощення процедур і більш широке використання електронних засобів у сфері державних закупівель, що зменшує ймовірність корупційних дій. При цьому особливої уваги потребує професійне навчання кадрів, які пра-

цюють із електронною системою публічних закупівель в Україні та удосконалення законодавчої системи, яка неоднозначно тлумачить правила та принципи публічних закупівель.

У травні 2016 року Україна приєдналася до Угоди СОТ про державні закупівлі (GPA - Agreement on Government Procurement), що відкриває українським компаніям ринки державних закупівель 45 країн-учасниць, серед яких Канада, США, Південна Корея, Сінгапур, Тайвань, Японія та ін. Загальний ринок оцінюється у 1,7 трлн доларів.

З одного боку, участь у державних закупівлях в ЄС - це великі можливості для українського експорту, оскільки зникає необхідність витратити кошти на просування товарів, налагоджувати зв'язки з партнерами за кордоном, відкривати представництва тощо. З іншого боку, участь у державних закупівлях за кордоном - це досить складний процес. Серед основних перешкод виділимо наступні:

Мовні бар'єри. У деяких країнах необхідно подавати пропозиції на офіційній мові країни, що спричинює додаткові витрати.

Високий рівень конкуренції з національними виробниками. Замовники більш схильні до вибору національних компаній. Недостатня обізнаність у законодавстві та судовій практиці ЄС [31].

З метою підвищення потенціалу національних виробників, український уряд запровадив пілотний проект підтримки українських компаній, які мають намір взяти участь у іноземних тендерах, шляхом проведення роз'яснювальних робіт, надання інструкцій та рекомендацій [32].

Головною подією 2019 року у сфері публічних закупівель стало ухвалення закону "Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення публічних закупівель». Ухвалене Радою рішення вносить багато змін до поточного закону «Про публічні закупівлі», які враховують зворотний зв'язок від замовників і бізнесу. Такі зміни необхідні для забезпечення ефективного, прозорого та якісного здійснення публічних закупівель. Крім того, документ гармонізує українське зако-

нодавство у сфері публічних закупівель із європейським.

У 2019 р. успішно відбулось 1,238 млн. публічних закупівель з очікуваною вартістю 581,3 млрд грн.

У 2019 р. кількість активних організаторів закупівель склала 28 850, кількість активних учасників - 159 980.

З огляду на позитивний досвід пілотного проекту централізації закупівель, Кабінет міністрів України у вересні 2019 ухвалив рішення визначити ДУ «Професійні закупівлі» першою централізованою закупівельною організацією. ЦЗО може організовувати тендери в інтересах інших замовників. Пізніше Уряд визначив перелік замовників, які використовуватимуть механізм ЦЗО в обов'язковому порядку, а також перелік товарів в рамках таких закупівель.

В 2019 році в електронній системі закупівель зроблено інтеграцію з іншими реєстрами, що значно полегшує проведення тендерів для замовників і постачальників.

Розглянемо статистичні данні, які оприлюднило Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, а саме звіт сфери публічних закупівель за 2019 рік [33].

Від початку роботи електронної системи закупівель та станом на 01.01.2020, за даними ДП Прозорро, як адміністратора ЕСЗ, наданими листом від 04.02. 2020 № 206/286/10, серед 4,1 млн. оголошених закупівель кількість успішно завершено закупівель становить більш ніж 3, 5 млн. з очікуваною вартістю – 1,973 трлн грн.

Загальна кількість організаторів за даними електронної системи закупівель зростає і на кінець 2019 року становить – 38, 870, при цьому зростає і кількість учасників – 266 120, що свідчить про довіру представників бізнесу.

Протягом звітного року організаторами закупівель було оголошено 1,378 млн закупівель, з яких успішно завершено 1,238 млн, що на 14, 27% більше ніж у попередньому році. Порівняння успішно завершених закупівель за роками зображено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Порівняння успішно завершених закупівель у 2018-2019 роках

Роки	Кількість (тис)	Кількість лотів (млн)
2019 рік	1,238	1, 273
2018 рік	1, 084	1,115

Водночас розподіл кількості завершених закупівель у 2019 році за методами закупівель зображено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Розподіл кількості завершених закупівель у 2019 році за методами закупівель

Процедура закупівлі	Кількість тендерів у 2019 році	Частка від загальної кількості у 2019 році	Кількість тендерів у 2018 році	Порівняння років за кількістю закупівель
Відкриті торги	85 840	6, 93%	78 322	9, 6 %
Відкриті торги із публікацією англ. мовою	4 367	0,35%	4789	-8,81%
Переговорна процедура (для потреб оброни)	1405	0,11%	1359	3,38%
Допорогова закупівля	133 517	10, 79%	167 170	-20, 13%

Продовження таблиці 2.2

Переговорна процедура	53 934	4,36%	48 866	10, 37%
Процедура звітування про укладений договір	958 937	77, 46%	783 737	22, 35%
ВСЬОГО	1 238 000	100%	1 084243	

Як свідчить табл.2.2, з конкурентних методів закупівель найчастіше організатори застосовують допорогові закупівлі (10, 79%), відкриті торги (6,93%) та переговорну процедуру для закупівлі для потреб оборони (0, 11%). При цьому у звітному 2019 році, при порівнянні з минулим роком, організаторами закупівель було проведено на понад 10% більше закупівель за переговорною процедурою.

Водночас у 2019 році зменшилась на понад 8% кількість відкритих торгів із публікацією англійською мовою та зменшилась кількість допорогових закупівель на понад 20%. Разом з тим протягом року збільшилась і кількість учасників закупівель, яка склала 159 980 суб'єктів. Аналіз активності учасників за методами закупівель в завершених у 2019 році закупівлях (табл..2.3) свідчить, що найбільша їх кількість прийняла участь у процедурах відкритих торгів (39 601 учасника) та у допорогових закупівлях (29 767 учасників), не враховуючи учасників, з якими було укладено прямі договори (135 699).

Таблиця 2.3

Аналіз активності учасників за методами закупівель в завершених у 2019 році закупівлях

Методи закупівель	Кількість унікальних учасників	Приріст учасників у 2019 році в порівнянні з 2018
Відкриті торги	39 601	5, 28%
Відкриті торги з публікацією англ.мовою	6 277	11, 11 %
Переговорна процедура (для потреб оборони)	1 297	13, 67%
Допорогова закупівля	29 767	- 6, 44%
Переговорна процедура	10 719	- 9, 69%
Процедура звітування про укладений договір	135 699	10, 64%

Крім того, протягом 2019 року участь в публічних закупівлях України взяло 48

іноземних країн. Частка договорів укладених з іноземними учасниками від загальної кількості склала – 0, 05%. Розподіл укладених договорів з іноземними учасниками за методами закупівель відбувся наступним чином (табл.2. 4).

Таблиця 2.4

Розподіл укладених договорів з іноземними учасниками за методами закупівель у 2019 року

Методи закупівель	Кількість договорів
Відкриті торги	34
Відкриті торги із публікацією англ.м	66
Допорогова закупівля	17
Переговорна процедура	169
Переговорна процедура за нагальною потребою	8
Процедура звітування про укладений договір	371

При цьому найчастіше договори були укладені під час закупівлі послуг з організації виставок, ярмарок і конгресів, а також послуги з юридичного консультування та юридичного представництва.

Водночас протягом 2019 року відсоток всіх відхилених пропозицій склав 16, 35%. Кількісний розподіл за методами закупівель відхилених пропозицій учасників відбувся наступним чином (табл.2.5).

Таблиця 2.5

Кількісний розподіл за методами закупівель відхилених пропозицій учасників

Методи закупівель	Кількість
Допорогова закупівля	42 412
Відкриті торги	76 213
Відкриті торги з публікацією англ.мовою	484
Переговорна процедура за нагальною потребою	825

Серед причин відхилення пропозицій учасників, які найчастіше вказували організатори: учасник не відповідає критеріям тендерної документації -25, 353; учасник не відповідає кваліфікаційним критеріям -6 696; учасник не надав не-

обхідні документи – 5 410; переможець відмовився від підписання договору – 1896 та у 17 984 випадках організатори закупівель не вказували причину вихилення тендерних пропозицій [33].

Публічні закупівлі є одним з важливих елементів системи державної допомоги, що може суттєво впливати на ринок. У розвинутих країнах частка публічних за купівель в середньому складає від 10% до 25%, тому це вагомий інструмент для сприяння соціально-економічному розвитку країни, тому ефективність публічних закупівель — це першочергове завдання для урядів країн.

Україна робить рішучі кроки у реформуванні системи публічних закупівель. Підписання Асоціації з ЄС, прийняття нового закону «Про публічні закупівлі», впровадження електронної системи ProZorro, взаємне відкриття ринків державних закупівель у рамках GPA має дати новий поштовх для підвищення прозорості, конкуренції на ринку та отримання найкращих умов для здійснення закупівель.

З іншого боку, на сьогодні день існує досить багато перешкод на шляху ефективних публічних закупівель в Україні:

Зменшення частки відкритих торгів на користь закупівель у одного учасника, що суттєво знижує конкуренцію на українському ринку.

Досить низький рівень присутності іноземних компаній на ринку державних закупівель України. Розглядаючи з позиції протекціонізму, підтримка національного виробника та утворення робочих місць — це позитивний ефект для економіки. З іншої сторони, при великій частці закупівель у одного учасника на ринку практично не розвинута конкуренція, тому ефективність таких закупівель ставиться під сумнів. Відкритість ринків публічних закупівель для іноземних компаній спричинить зростання якості товарів, робіт та послуг при більш низькій ціні. Обмежений доступ до повної статистичної інформації про публічні закупівлі та відсутність механізмів оцінки найкращої тендерної пропозиції, що ускладнює аналіз ефективності ринку. Зниження частки публічних закупівель у ВВП, що пов'язано із економічним спадом в країні.

Для виправлення ситуації на ринку публічних закупівель рекомендується розробити та представити у вільному доступі механізми вибору найкращих пропозицій для різних процедур. Крім ціни, серед критеріїв має бути ряд якісних факторів при виборі кращої пропозиції.

Для загальної оцінки ефективності публічних закупівель врахувати ступень конкуренції за видами економічної діяльності, частку соціально-значущих проєктів та рівень виконання замовлень.

Полегшити вимоги при виборі найкращого варіанта при ДПП та сприяти укладенню концесійних угод.

Сприяти відкриттю ринку публічних закупівель в рамках асоціації з ЄС, полегшити доступ представникам МСБ до участі у тендерах, залучати інноваційні рішення у сфері публічних закупівель [34].

2.2. Роль публічного управління у запровадженні механізму державно-приватного партнерства у стимулюванні бізнес-процесів в Україні

На сьогодні запровадження інституту державно-приватного партнерства

(ДПП) в Україні є одним із головних пріоритетів урядових програм розвитку, що сприяє взаємодії державних структур та приватного бізнесу. Постали об'єктивні обставини для вдосконалення механізмів ДПП і формування нових структур в економічній системі. Для залучення в економіку приватних інвестицій, розвитку соціальної інфраструктури, підвищення соціальних стандартів суспільства потрібні значні інвестиційні ресурси, основним джерелом яких може стати саме приватний бізнес.

Доволі нове правове явище – державно-приватне партнерство (ДПП) – є важливим інструментом на шляху відновлення та модернізації національної економіки, розв'язання важливих соціально-економічних проблем шляхом об'єднання і застосування ресурсів державного й приватного секторів. Висока ефективність ДПП як юридичної форми взаємодії держави та бізнесу доведена досвідом багатьох країн світу. Основним джерелом регулювання відносин у сфері державно-приватного партнерства є Закон України «Про державно-приватне партнерство» № 2404-VI (далі – Закон), який набрав чинності 31.10.2010 р. і визначив організаційно-правові засади взаємодії державних партнерів із приватними партнерами й основні принципи державно-приватного партнерства на договірній основі. Під державно-приватним партнерством розуміється співробітництво між державою Україна, територіальними громадами в особі відповідних органів державної влади й органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних і комунальних підприємств, або фізичними особами – підприємцями (приватними партнерами), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами [35].

Законодавче підґрунтя для розвитку державно-приватного партнерства становлять також:

– Закон України «Про угоди про розподіл продукції» від 14.09.1999 р. № 1039-XIV (зі змінами), регулює відносини, що виникають у процесі укладення, виконання й припинення дії угод про розподіл продукції щодо пошуку, розвідки і видобутку корисних копалин

у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони;

– Закон України «Про концесії» від 16.07.1999 р., який діє в редакції від 08.07.2011 р., визначає поняття й правові засади регулювання відносин концесії державного та комунального майна з метою підвищення ефективності його використання і забезпечення потреб громадян України у товарах (роботах, послугах);

– Закон України «Про концесії на будівництво і експлуатацію автомобільних доріг» від 14.12.1999 р., який діє в редакції від 15.01.2009 р. № 891-VI, визначає особливості будівництва та/або експлуатації автомобільних доріг загального користування на умовах концесії;

– Закон України «Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів централізованого водо-, теплопостачання і водовідведення, що перебувають у комунальній власності» від 21.10.2010 р. № 2624-VI, яким передбачено спрощений порядок передачі в оренду чи концесію зазначених об'єктів, встановлення умов захисту капіталовкладень приватного інвестора.

Окрім законодавчих актів, окремі питання розвитку ДПП регулюються постановами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України, положеннями і наказами центральних органів виконавчої влади, рішеннями місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування. Загалом лише на загальнодержавному рівні налічується кілька десятків нормативних актів, що безпосередньо регулюють відносини у сфері ДПП [35].

Прогресивний розвиток економіки, підвищення соціальної відповідальності бізнесу стали передумовами для впровадження державно-приватного партнерства як нової правової форми ринкової взаємодії. Воно спрямоване на те, щоб на основі рівноправного, нормативно-визначеного співробітництва, забезпечити баланс соціально-економічних інтересів різних прошарків суспільства і реальну участь соціальних партнерів у розробці та реалізації соціально-економічної політики у межах правових форм, закріплених державою.

Державно-приватне партнерство – це система відносин між органом пуб-

лічної влади (управління) та приватною організацією, у якій останній надається більша роль у плануванні, фінансуванні й реалізації певної послуги для населення, аніж при використанні традиційних процедур співпраці (наприклад, тендеру), і менша, ніж при використанні механізму приватизації. При цьому, захист державних і комунальних інтересів гарантується через інституційні основи, положення нормативних актів та укладених договорів [35].

До основних принципів здійснення державно-приватного партнерства належать:

- рівність перед законом державного й приватного партнера;
- заборона будь-якої дискримінації прав державних чи приватних партнерів;
- узгодження інтересів державних і приватних партнерів з метою отримання взаємної вигоди;
- незмінність протягом усього строку дії договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства, цільового призначення та форми власності об'єктів, що перебувають у державній або комунальній власності, переданих приватному партнерові;
- визнання державними й приватними партнерами прав і обов'язків, передбачених законодавством України та визначених умовами договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства;
- справедливий розподіл між державним та приватним партнерами ризиків, пов'язаних з виконанням договорів, укладених у рамках державно-приватного партнерства [36].

Розглянемо державну владу та місцеву самоврядну владу як джерело визначення суб'єктів публічної служби та, відповідно, функції державної і самоврядної влади як складові функцій публічної служби. Кожна інституція відповідно до своєї компетенції виконує притаманні їй функції. Узагальнене визначення функцій публічної служби можна вивести з основних їх ознак, а саме – задоволення публічного інтересу шляхом надавання публічних послуг; виконання функцій публічної влади; виконання функцій та завдань публічних інституцій.

Ураховуючи досвід розвитку різних держав, однією з ознак функцій публічної служби можна виокремити напрям діяльності публічних інституцій (державні – виконують функції держави; органи місцевого самоврядування – забезпечують виконання функцій громади; підприємства, установи, організації – у межах наділених функцій публічної служби). Розподіл виконання функцій публічної служби повинен здійснюватися виключно в рамках компетенції інституції, що виконує певну функцію. Доцільно розглядати в цьому контексті особливості статусу публічної інституції, який закріплює на законодавчому рівні виконання певних функцій та утворює механізм їх виконання, тобто можна стверджувати про існування публічно-приватного партнерства, що більше відповідає змістовому навантаженню, зокрема в контексті визначення суб'єктів – учасників партнерства. У рамках визначення функцій державно-правового партнерства можна використати такий підхід до розмежування функцій за суб'єктами здійснення:

- функції державної служби та їх посадових осіб;
- функції місцевого самоврядування та його посадових осіб;
- функції державних підприємств, установ та організацій та їх посадових осіб;
- функції інших установ, організацій, підприємств, уповноважених на виконання функцій публічної служби та їх посадових осіб [37].

Станом на 01 січня 2017 р. в Україні на засадах державно-приватного партнерства реалізувалося 186 проектів (укладено 154 договорів концесії, 32 договори про спільну діяльність, один договір державно-приватного партнерства). Зазначені проекти реалізуються в таких сферах господарської діяльності:

- оброблення відходів (112 проектів, що становить 60,5% від загальної кількості);
- збирання, очищення та розподілення води (37 проектів, що становить 20% від загальної кількості);
- будівництво та/або експлуатація автострад, доріг, залізниць, злітно-посадкових смуг на аеродромах, мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополі-

тенів, морських і річкових портів та їх інфраструктури (16 проектів, що становить 8,6% від загальної кількості);

–виробництво, транспортування і постачання тепла (шість проектів, що становить 3,2% від загальної кількості);

–виробництво, розподілення та постачання електричної енергії (п'ять проектів, що становить 2,7% від загальної кількості);

–управління нерухомістю (два проекти, що становить 1,1% від загальної кількості);

–пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування (один проект, що становить 0,5% від загальної кількості);

–туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт (один проект, що становить 0,5% від загальної кількості);

–інші (шість проектів, що становить 2,9% від загальної кількості).

Разом із цим на сьогодні спостерігається позитивна тенденція підготовки проектів за процедурою, передбаченою Законом України «Про державно-приватне партнерство».

За даними центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні станом на 01.01.2020 на засадах ДПП укладено 187 договорів, з яких реалізується 52 договори (34 – договорів концесії, 16 – договорів про спільну діяльність, 2 – інші договори), 135 договорів не реалізується (4 договори – закінчено термін дії, 18 договорів – розірвано, 113 договорів – не виконується) [38].

Структура правових форм проектів державно-приватного партнерства відрізняється між собою для різних промислових секторів економіки держави. В законодавстві України не існує поняття «стандартний проект» державно-приватного партнерства, оскільки кожен проект за своїм змістом та відповідно і його правова форма (відповідний договір) мають свої індивідуальні правові особливості.

Згідно з чинним на сьогодні Законом, фактично всі проекти державно-приватного партнерства функціонально мають забезпечити значно вищу ефективність діяльності, ніж у разі її здійснення виключно державним партнером,

бути довготривалими (від 5 до 50 років), передбачати фінансування (або співфінансування) відповідних проектів з боку приватного партнера та включати розмежування відповідальності й ризиків між приватним і державним партнерами у процесі здійснення державно-приватного партнерства [35].

На сьогодні регулювання відносин концесії державного й комунального майна здійснюється Законами України «Про концесії», «Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг», «Про особливості оренди чи концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності», «Про особливості здачі в оренду чи концесію об'єктів централізованого водо-, теплопостачання і водовідведення, що перебувають у комунальній власності».

Концесія – це надання уповноваженим органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування на підставі концесійного договору на платній строковій основі юридичній або фізичній особі права на створення та (або) управління об'єкта концесії, за умови взяття концесіонером на себе зобов'язань зі створення та (або) управління об'єктом концесії, майнової відповідальності та можливого підприємницького ризику [39].

Правовою особливістю концесії є те, що держава як одна із сторін концесії володіє монопольним правом на певні ресурси або зайнята певною діяльністю і лише вона як правовласник може ухвалювати рішення про передачу.

Адміністративно-господарське регулювання у галузі ДПП в Україні є, на жаль, децентралізованим і повністю належить різним міністерствам та відомствам. При цьому кожен такий орган державної виконавчої влади намагається проводити власну правову політику щодо регулювання відносин у сфері ДПП. Формування й забезпечення єдиної державної політики в сфері ДПП Указом Президента від 31.05.2011 № 634/2011 покладено на Міністерство економічного розвитку і торгівлі.

Незважаючи на доволі позитивну динаміку розвитку ДПП, на жаль, прийнятий Закон та підзаконні нормативні акти не є досить функціональними. Вони, здебільшого, містять декларативні норми, мають внутрішні су-

перечності й неузгодженості та потребують системного доопрацювання.

Реальний крок назустріч вирішенню цієї проблеми зробила Верховна Рада України 12 лютого 2015 року, прийнявши за основу законопроект № 1058 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо зняття регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства в Україні та стимулювання інвестицій)». Цим законопроектом передбачено внесення низки змін до закону «Про державно-приватне партнерство» та інші закони, що регулюють відносини у сфері ДПП в Україні.

Так, законопроект передбачає, що приватним партнером відтепер може виступати не тільки безпосередньо переможець конкурсу, але й створена ним проектна компанія, в якій такий переможець буде прямо чи опосередковано володіти 100% статутного капіталу.

Одна з регуляторних проблем, яка робить проекти ДПП в Україні нецікавими для інвесторів, є заборона на перехід права власності на об'єкт ДПП до приватного партнера на період дії договору ДПП. Така норма йде врозріз з передовою світовою практикою, не даючи приватному партнерові змогу залучати більш дешеве запозичене фінансування для реалізації проектів ДПП [36].

Закон установлює низку додаткових гарантій для приватних партнерів, а саме:

–додаткові види державної підтримки в рамках державно-приватного партнерства: шляхом виплати приватному партнеру інших платежів, які передбачені договором, укладеним у рамках державно-приватного партнерства, зокрема плати за готовність (доступність) об'єкта державно-приватного партнерства до експлуатації (використання), шляхом придбання державним партнером певного обсягу товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) приватним партнером за договором, укладеним у рамках державно-приватного партнерства; шляхом постачання приватному партнеру товарів (робіт, послуг), необхідних для здійснення державно-приватного партнерства;

–право звертатися до міжнародного арбітражного та/або третейського су-

дів для вирішення спорів;

- положення про стабільність законодавства;

- право приватного партнера призупинити виконання інвестиційних зобов'язань, якщо ціни (тарифи) на товари (роботи, послуги) приватного партнера, що підлягають державному регулюванню, не є економічно обґрунтованими, і відсутня належна компенсація [40].

Науковцями та практиками визначено низку ризиків та проблемних питань упровадження проектів державно-приватного партнерства в Україні, серед яких:

- можливості неефективного управління з боку приватного партнера майном, наданим державним партнером для виконання умов договору, несвоєчасного введення в експлуатацію предмета договору та його невідповідності критеріям, передбаченим договором;

- невпевненість приватних партнерів щодо виконання своїх фінансових зобов'язань у довгострокових проектах через те, що держава не може гарантувати мінімальний обсяг споживання товарів або послуг та встановлення цін (тарифів) на товари, що виготовляються, або послуги, які надаються приватним партнером, на рівні, що відповідає економічно обґрунтованим витратам на їх виготовлення чи надання та забезпечує окупність інвестицій;

- відсутність у Бюджетному кодексі можливості гарантування компенсації збитків приватного партнера, пов'язаних із невідповідністю попиту на товари та послуги запланованим показникам, невиконанням державою зобов'язань за договорами ДПП, відшкодуванням різниці в тарифах тощо;

- відсутність гарантій виконання фінансових зобов'язань щодо проектів державно-приватного партнерства на весь термін їх реалізації з боку держави, що пов'язано з щорічним затвердженням бюджету та коригуванням бюджетних програм;

- відсутність податкових і митних пільг для реалізації проектів державно-приватного партнерства, що знижує їх привабливість для приватних партнерів за наявності таких пільг для інших форм державного стимулювання інвести-

ційної діяльності;

можливість зміни нормативної бази, зокрема внесення змін до податкового та регуляторного законодавства, зміни стандартів якості (підвищення вимог) до товарів і послуг, які надаються приватним партнерам за умовами договору, що може спричинити істотну зміну умов участі приватних партнерів у проектах;

–відсутність упевненості приватного партнера в можливості рівноправного з державою захисту своїх інтересів у системі правосуддя, зокрема можливості вимагати від держави виконання зобов'язань та компенсації понесених втрат через невиконання зобов'язань;

–відсутність гарантії отримання приватним партнером від органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування дозвільних документів та погоджень, необхідних для виконання умов договору, у тому числі отримання права користуватися земельною ділянкою, необхідною для виконання умов договору;

–наявність високого рівня корупції в органах влади, що призводить до подорожчання проектів державно-приватного партнерства для приватного партнера. Водночас можна стверджувати, що ця проблема не є принципово нездоланною. Зокрема, за умови запуску перших реальних концесійних договорів та належного виконання державою взятих на себе зобов'язань можна прогнозувати поступове здешевлення концесійних договорів до загальносвітових рівнів [41].

В Україні питаннями дослідження, розвитку та впровадженнями державно-приватного партнерства активно займається неурядова організація Український центр сприяння розвитку публічно-приватного партнерства, мета створення якої – сприяння розвитку публічно-приватного партнерства для реалізації суспільно значущих інфраструктурних проектів; активізація використання науково-технічного потенціалу та інноваційних технологій для вирішення завдань модернізації систем життєзабезпечення; сприяння підвищенню інвестиційної привабливості української економіки та її регіонів [42].

У 2016 р. Центр здійснив оцінку державно- приватного партнерства в контексті управління державними інвестиціями в Україні, що дало змогу визначити такі проблемні питання:

- відсутність стратегічного погляду на пріоритети державного інвестування; ясності у визначенні того, які саме проектні пропозиції приватної компанії можуть розглядатися як державні інвестиції;
- відсутність стабільної нормативної бази для державно-приватного партнерства та чітких критеріїв відбору й можливостей для ефективного управління традиційними державними інвестиціями;
- складність отримання точної кількості підписаних договорів концесій, оскільки реєстрація проектів також потребує методологічного та нормативно-правового врегулювання [43].

Іншими актуальними чинниками, які спричиняють необхідність вивчення та запровадження змін у системі публічно-приватно партнерства, є відсутність довіри партнерів до стабільності політичної та економічної ситуації, потреба в ефективному розподілі публічних послуг між приватним та державним секторами.

Таким чином, на сьогодні в Україні, попри наявність множинності нормативно-правових та підзаконних актів, реалізація проектів державно-приватного партнерства має низку проблем. Їх сутність виявляється як у правовій, так і організаційних площинах.

Нині існує ситуація, за якої домінанта в реалізації проектів ДПП віддана державному партнерові, що виявляється у розширеному обсязі прав порівняно з приватним партнером (зокрема, щодо права власності на об'єкти, створені в процесі реалізації проектів ДПП). Ця тенденція в принципі відповідає надмірному «державному регулюванню», яке в нинішній ситуації згубно впливає на бізнес-середовище.

Вважаємо, що запровадження механізмів, передбачених законопроектом № 1058 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо зняття регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства в

Україні та стимулювання інвестицій)» надасть змогу простимулювати ініціативу приватних партнерів щодо реалізації ДПП, розширить систему їх гарантій і докорінно дозволить залучити приватний сектор до відбудови господарської системи й державної економіки загалом. Окрім цього, вважаємо за доцільне разом з правотворчою роботою рекомендувати Кабінетові Міністрів України значну увагу приділити і гарантіям правозастосування у сфері ДПП.

Таким чином, розглянувши правовий механізм ДПП, зробимо наступні висновки:

- необхідно забезпечити вдосконалення нормативно-правової бази регулювання відносин ДПП, яка б відповідала сучасним реаліям та європейському передовому досвіду;
- поряд із суто правовими механізмами вдосконалення ДПП значну увагу треба приділити також і інституційному забезпеченню цієї діяльності, яка полягає у чіткому розмежуванні право можностей та обов'язків державних органів та інших учасників ДПП;
- диспропорція правового статусу приватних партнерів і держави повинна бути усунена шляхом надання додаткових, посилених правових та економічних гарантій з боку держави;
- з метою забезпечення ефективності реалізації різних форм ДПП має здійснюватись систематичний та вибірковий адміністративно-фінансовий контроль за процесом реалізації спільних проектів з боку Рахункової палати України;
- державно-приватне партнерство є найбільш чутливою сферою у сприйнятливості до корупційних ризиків, у зв'язку з цим необхідно здійснити кроки по практичному втіленню механізмів, передбачених Законом України «Про заходи запобігання та протидії корупції» в цій сфері;
- з метою стимулювання приватних партнерів при здійсненні ДПП вбачається доконечність встановлення пільгових режимів оподаткування, що передбачає необхідність внесення змін до Податкового кодексу України [36].

Необхідною достатньою передумовою ефективного розвитку ДПП є формування загального сприятливого правового й економічного середовища для

бізнесу, що передбачає в своїй основі покращення інвестиційного клімату та регуляторного середовища.

2.3. Кредитно-банківська політика та механізми стимулювання малого та середнього бізнесу в Україні.

У світовій практиці малий та середній бізнес сприяє розвитку та процвітанню економіки країн, забезпечує їй стійкість та гнучкість у мінливому ринковому середовищі здійснення підприємницької діяльності.

Малий бізнес пом'якшує наслідки структурних змін в економіці, швидко адаптується до вимог ринку, здійснює істотний внесок у територіально-виробничий розвиток, має здатність до генерації та використання технічних і організаційних нововведень, є основою підвищення конкурентоспроможності економіки регіону [44].

Для підтримання ринкової інфраструктури невеликих населених пунктів є необхідним малий та середній бізнес, оскільки є необхідним джерелом надходжень до місцевих бюджетів. Для розвитку вітчизняної економіки мале та середнє підприємництво має стати додатковою ланкою забезпечення сталості економіки країни через сприяння конкурентоспроможності ринкового середовища, соціальної захищеності суспільства, нарощення ВВП, підтримки малого та середнього бізнесу.

Конкурентоспроможність економіки зумовлено розвитком і підтримкою інноваційної діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу. В сучасних умовах є важливим завданням втілення та розроблення стратегічних напрямів інноваційного розвитку економіки України. Також важливе стимулювання інноваційної активності підприємств малого та середнього бізнесу та підтримка пріоритетних видів інноваційної діяльності.

Отже, малий і середній бізнес є невід'ємним складником розвитку економіки, вирішує важливі економічні і соціальні проблеми та потребує посиленої уваги держави щодо підтримки його розвитку на перспективу.

Досить гостро малий і середній бізнес відчуває труднощі з доступом до кредитних ресурсів через завищені вимоги з боку банків щодо отримання кредитів, що обмежує фінансові можливості і дестимулює підприємницьку активність.

Здатність активізувати підприємницьку активність може забезпечити в перспективі додаткову зайнятість і зростання виробництва. Водночас ефективний розвиток цього бізнесу неможливий без удосконалення системи його фінансування. Основною проблемою, що заважає розвитку МСБ, є брак ліквідних коштів. Цей факт зумовлює виникнення потреби в позикових ресурсах, а отже, об'єктивно передбачає побудову взаємин із комерційними банками у сфері кредитування [45].

За даними Національного банку України «Статистика кредитування малого і середнього бізнесу» [46], станом на 01 вересня 2019 р. на малий та середній бізнес припадало 12,4% (роком раніше – 14,4%) загального обсягу кредитування бізнесу у межах співпраці з малим і мікробізнесом Європейською Бізнес-Асоціацією спільно з компанією ЛІГА: ЗАКОН у межах проекту Unlimit Ukraine було проведено опитування власників і директорів малого бізнесу, [47]. Дослідження виявило оптимістичні настрої в очікуваннях бізнесу на 2020 рік:

76,2% опитаних очікують, що стан справ у їхньому бізнесі покращиться вже протягом наступних пів року;

87% прогнозують зростання прибутків. Значний оптимізм підприємці демонструють у планах розвитку свого бізнесу, зокрема:

54,2% планують збільшити кількість працівників,

57,3% – підняти рівень зарплати найманих працівників,

64,3% – мають намір збільшити обсяг фінансування свого бізнесу.

За даними дослідження, 82% компаній потребують кредитних коштів. При цьому 65% опитаних мають із цим труднощі, із них для 15,5% залучення кредитів «абсолютно неможливе»; 14,7% опитаних найбільше стурбовані доступністю кредитних коштів. По 6,1% респондентів хотіли б найперше зміни-

ти на користь свого підприємства ситуацію з державною підтримкою бізнесу та платоспроможністю населення [47].

Дієвість механізму банківського кредитування підприємницької діяльності та його ефективність визначається збігом економічних інтересів кредитора і позичальника та створенням сприятливого середовища щодо залучення кредитних ресурсів суб'єктами малого і середнього бізнесу. Інтересами кредитора, окрім отримання прибутку, є підтримка розвитку бізнесу в країні, довгострокова співпраця з позичальниками тієї чи іншої галузі. Економічними інтересами суб'єктів малого і середнього бізнесу є бажання забезпечити підприємницьку діяльність достатніми грошовими коштами задля розвитку і збереження позицій в умовах конкурентного ринкового середовища.

Credit Agricole та «Приватбанком» використовується непоновлювана кредитна лінія, яка передбачає одержання кредитних коштів частинами у разі виникнення відповідних на це потреб у суб'єктів малого та середнього бізнесу. Розміри таких виплат не перевищують ліміт заборгованості, а загальна сума таких виплат не перевищує ліміт видачі.

Водночас поновлювана кредитна лінія, за якою пропонує кредити «Ощадбанк», передбачає відновлення ліміту заборгованості за обов'язкового погашення позичальником раніше отриманих кредитних виплат (траншів). При цьому позичальник може скористатися новими траншами тільки за обов'язкового дотримання максимального ліміту заборгованості, але крім цього повинен дотримуватися ще й ліміту видачі. При поновлювальній кредитній лінії видача кредитних ресурсів відбувається траншами, які мають проміжні терміни погашення. Процентна ставка в банках України за кредитами коливається в межах від 13,17% до 29%. Майже у всіх них є разова комісія, розмір якої – від 0,5 до 1,0% від суми кредиту. Але, виходячи з досвіду зарубіжних країн, навіть мінімальна процентна ставка у 13,17% річних є зависокою для підприємств малого та середнього бізнесу та вимагає перегляду в бік її зниження. Рейтинг кредитів на розвиток бізнесу в банках України. Порівняння процентних ставок за кредитами для українського малого і середнього бізнесу станом на 18.11.2020р. (Додаток А) [48].

Як забезпечення банківські установи вимагають ліквідну нерухомість або рухоме майно, відсутність яких у більшості суб'єктів малого та середнього бізнесу є суттєвою перешкодою для подальших відносин із банківськими установами та, відповідно, знижує можливості забезпечення необхідними ресурсами підприємницьку діяльність.

У 2018 році набрала чинності Програма фінансування клієнтів корпоративного, малого та середнього бізнесу за підтримки Європейського Інвестиційного Фонду (DCFTA). Ця Програма діє відповідно до Угоди, укладеної між «Райффайзен Банком Аваль» та «Європейським інвестиційним банком» (ЄІБ) на суму 68 571 429 євро. Перевагами для клієнтів ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» є можливість отримання короткострокових лімітів на фінансування поточної діяльності терміном від 6 міс. до 1 року та довгострокових інвестиційних кредитів терміном до 5 років, сума кредиту – не більше 5 млн. євро [49].

З жовтня 2018 року по лютий 2019 року кредитний портфель малого і середнього бізнесу в Україні збільшився на 25 млрд грн. При цьому частка кредитів малому і середньому бізнесу в загальному портфелі кредитів бізнесу в банках України зросла з 51% до 52%. Зростання кредитів із термінами від одного до п'яти років становило близько 16 млрд грн [50].

У лютому 2020 року Уряд дав старт державній програмі «Доступні кредити 5-7-9%». Ця програма передбачена для створення і розширення власного мікро- та малого бізнесу під низький відсоток – 5, 7 або 9%. (Умови надання кредиту за програмою «Доступні кредити 5-7-9%» ПриватБанком надано у додатку Б) [51].

Проте у зв'язку з поширенням COVID-19 на території України Уряд 15 квітня, вніс зміни до цієї програми, спрямовані на подолання наслідків пандемії.

Що змінюється:

1. Розширено коло суб'єктів підприємництва, які можуть отримати державну фінансову підтримку за цією програмою.

Тепер подавати заявки на кредит за умовами програми «Доступні кредити 5-7-9%» можуть підприємці, максимальний рівень річного доходу яких не перевищує 100 мільйонів гривень (було- до 50 мільйонів гривень).

2. Збільшується максимальна сума кредиту з 1,5 млн грн до 3 млн грн.

3. Розширюється перелік цілей, на які підприємці можуть брати кредит в рамках програми

Відтепер бізнес може розраховувати на підтримку держави, беручи позику також на:

- придбання нежитлової нерухомості без права передачі такої нерухомості в платне або безоплатне користування третім особам;

- придбання об'єктів права інтелектуальної власності за договорами комерційної концесії (франчайзинга), пов'язаних із реалізацією суб'єктом підприємництва інвестиційного проекту;

- поповнення обігових коштів суб'єктів підприємництва у розмірі не більше 25% від загальної вартості інвестиційного проекту, що фінансується за рахунок кредитних коштів.

Розуміючи усю складність ведення бізнесу в умовах карантину, Міністерство фінансів спільно з Фондом розвитку підприємництва та банками доопрацювали умови програми «Доступні кредити 5-7-9%», щоб поширити її дію на той бізнес, що вже має кредити. Це дозволить зменшити боргове навантаження на мікро та малих підприємців, а також розширить їх доступ до джерел поповнення обігових коштів.

Також програма розширена і на можливості кредитування задля рефінансування існуючих заборгованостей. Умовами для отримання саме такої позики є:

- збереження не менше 60% фонду оплати праці та 80% чисельності персоналу у порівнянні зі станом на 1 березня 2020 року;

- розмір річного доходу від господарської діяльності, що не перевищує суму, еквівалентну 10 млн євро;

- відсутність станом на 1 березня 2020 року недіючих кредитів (NPL).

4. В частині антикризових змін

По-перше, розширено перелік цілей, на які можуть бути надані кредити за цим Порядком:

- інвестиційні цілі, пов'язані з провадженням суб'єктом підприємництва господарської діяльності з виробництва лікарських засобів та/або медичних виробів та/або медичного обладнання. Для таких цілей підприємці зможуть отримати кредити під пільгову ставку у 3% річних;

- фінансування обігових коштів суб'єктів підприємництва, а саме покриття витрат з оплати заробітної плати працівників, орендної плати, комунальних і охоронних послуг, фінансування витрат на збереження робочого стану обладнання, збереження сировини та матеріалів. Фінансування обігових коштів здійснюватиметься за лояльною ставкою 3% річних.

По-друге, встановлено термін, до якого суб'єкти підприємництва можуть звернутися за отриманням таких пільгових кредитів в рамках антикризових заходів, до відміни карантину плюс 90 днів після такої відміни.

По-третє, держава надає можливість отримати відстрочку з повернення кредиту або його частини, наданого на антикризові заходи, але не більше, ніж на дев'ять місяців.

Мінфін повідомив, про те що кредити за новими правилами мікро та малий бізнес зможе отримати одразу після внесення Радою Фонду розвитку підприємництва відповідних змін до Програми "Доступні кредити 5-7-9" та оновлення угод Фонду з банками, що надають кредити.

Як працюватиме програма? Наводимо приклад від Мінекономіки:

«Зміни, які внесені до програми, стосуються практичної допомоги тим мікро та малим підприємствам, які зараз зіштовхнулися з питанням обслуговування кредитного навантаження. Суть оновлення програми в тому, що мікро і малий бізнес зможе щодо своїх існуючих кредитів звернутися в банк і держава компенсує відсоткову ставку, тобто підприємство буде платити 0%» [52].

З огляду на важливість розвитку малого та середнього бізнесу для економіки України, варто визначити пріоритетним напрям координації кредитної

політики банківських установ та кредитної політики держави щодо них.

В основі державної політики стимулювання малого і середнього бізнесу має бути доступне банківське кредитування, спрощення бюрократичних процедур оформлення кредитів, покращення інвестиційного клімату в країні та забезпечення надійності банківської системи.

Практичне розв'язання проблем кредитування суб'єктів малого і середнього бізнесу на перспективу потребує нових підходів щодо вдосконалення наявного механізму банківського кредитування в частині поліпшення умов кредитування (зокрема, зниження вартості кредитів, жорстких вимог до забезпечення) та через вдосконалення інфраструктури кредитного ринку – розширення діяльності небанківських фінансово-кредитних установ, що сприятиме посиленню конкуренції між кредитними установами та розширить доступ до кредитних ресурсів всіх без винятку підприємницьких структур, в тому числі суб'єктів малого та середнього бізнесу.

Висновки до розділу 2

В другому розділі роботи проаналізовано стан та результативність запровадження механізмів стимулювання розвитку бізнес-процесів в системі публічного управління на секторальному рівні української економіки, та зроблено висновки.

Визначено, що головною подією 2019 року у сфері публічних закупівель стало ухвалення закону "Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення публічних закупівель. Ухвалене Радою рішення вносить багато змін до поточного закону «Про публічні закупівлі», які враховують зворотний зв'язок від замовників і бізнесу. Такі зміни необхідні для забезпечення ефективного, прозорого та якісного здійснення публічних закупівель. Крім того, документ гармонізує українське законодавство у сфері публічних закупівель із європейським.

У 2019 р. успішно відбулось 1,238 млн. публічних закупівель з очікуваною

вартістю 581,3 млрд грн.

У 2019 р. кількість активних організаторів закупівель склала 28 850, кількість активних учасників - 159 980.

Україна робить рішучі кроки у реформуванні системи публічних закупівель. Підписання Асоціації з ЄС, прийняття нового закону «Про публічні закупівлі», впровадження електронної системи ProZorro, взаємне відкриття ринків державних закупівель у рамках GPA має дати новий поштовх для підвищення прозорості, конкуренції на ринку та отримання найкращих умов для здійснення закупівель.

Але, на сьогоднішній день існує досить багато перешкод на шляху ефективних публічних закупівель в Україні:

- зменшення частки відкритих торгів на користь закупівель у одного учасника, що суттєво знижує конкуренцію на українському ринку;
- досить низький рівень присутності іноземних компаній на ринку державних закупівель України;
- обмежений доступ до повної статистичної інформації про публічні закупівлі та відсутність механізмів оцінки найкращої тендерної пропозиції, що ускладнює аналіз ефективності ринку;
- зниження частки публічних закупівель у ВВП, що пов'язано із економічним спадом в країні.

Для поліпшення ситуації на ринку публічних закупівель рекомендується:

1. Розробити та представити у вільному доступі механізми вибору найкращих пропозицій для різних процедур. Крім ціни, серед критерії має бути ряд якісних факторів при виборі кращої пропозиції.

2. Для загальної оцінки ефективності публічних закупівель враховувати ступінь конкуренції за видами економічної діяльності, частку соціально-значущих проектів та рівень виконання замовлень.

3. Полегшити вимоги при виборі найкращого варіанта при ДПП та сприяти укладенню концесійних угод.

Досліджено, що у механізмі банківського кредитування вагоме місце від-

водиться умовам кредитування як основі виникнення кредитних відносин між банківськими установами та суб'єктами малого і середнього бізнесу. Порівняльний аналіз умов кредитування банками України розвитку бізнесу вказує на те, що в більшості банків використовується кредитна лінія, відповідно до якої впродовж передбаченого договором терміну банк виділяє позичальнику кредит у межах узгодженої суми (ліміту кредитування) на умовах, що відрізняються від умов одноразового надання кредиту.

Зазначимо, що у лютому 2020 року Уряд дав старт державній програмі «Доступні кредити 5-7-9%». Ця програма передбачена для створення і розширення власного мікро- та малого бізнесу під низький відсоток – 5, 7 або 9%. У квітні Уряд вніс зміни до цієї програми, якими розширено коло суб'єктів підприємництва, що можуть отримати державну фінансову підтримку за цією програмою.

Варто визначити, що на важливість розвитку малого та середнього бізнесу для економіки України пріоритетним напрямком є координація кредитної політики банківських установ та кредитної політики держави щодо них.

РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РЕФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ СТИМУЛЮВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

3.1. Роль антикорупційної політики у запровадженні механізмів стимулювання бізнес-процесів в Україні

На сьогодні запровадження ефективності антикорупційної політики у запровадженні механізмів стимулювання бізнес-процесів залишається одним із основних завдань органів державної влади в Україні.

У цьому напрямку на теперішні й час вже здійснено низку важливих законодавчих і практичних кроків та продовжується впровадження відповідних ініціатив.

Починаючи з 2014 року, з метою боротьби з корупцією Верховною Радою України прийнято низку антикорупційних Законів. Створено спеціалізовані антикорупційні органи, відповідальні за антикорупційну політику та запобігання корупції – Національне агентство з питань запобігання корупції, а також за виявлення та розслідування злочинів, вчинених високопосадовцями – Національне антикорупційне бюро України.

У 2014 році уряд запровадив, важливий для України, законодавчий акт, яким визначено вектори для створення ефективної загальнодержавної системи запобігання і протидії корупції. Законом України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на період 2014–2017 р.р. було визначено систему завдань і заходів щодо зменшення корупційного рівня та спрямований, зокрема на створення системи доброчесної та професійної публічної служби відповідно до міжнародних стандартів та кращого світового досвіду. Крім того, закон спрямований на усунення ризиків корупції та впровадження прозорої системи проведення державних закупівель, подолання корупції у судовій системі й органах кримінальної юстиції, усунення корупційних передумов ведення бізнесу тощо [53].

У січні 2015 року набрав чинності Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України». До того ж 27 липня 2015 року підписано Меморандум про співпрацю та обмін інформацією між Мін'юстом, МВС та НАБУ, укладений з метою об'єднання зусиль, спрямованих на їх співпрацю в частині попередження, виявлення, припинення, розслідування й розкриття корупційних правопорушень [53].

У квітні 2015 року вступив у дію Закон України «Про запобігання корупції», спрямований на комплексне реформування системи запобігання корупції згідно міжнародним стандартам, якими передбачено, зокрема, створення окремого антикорупційного органу – НАЗК (центральний орган виконавчий орган із

спеціальним статусом), що нарізі координує розробку та здійснює контроль за виконанням державними органами відомчих антикорупційних програм, забезпечує дотримання публічними службовцями законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, правил етичної поведінки, здійснення щодо них заходів фінансового контролю тощо [54].

Однак, фактично з початку 2018 року в Україні була відсутня Антикорупційна стратегія – комплексний документ загальнодержавного рівня, який визначає заходи із запобігання та протидії корупції. Без цього антикорупційні заходи були здебільшого несистемними та нескоординованими. Крім того, у 2019 році почав роботу Вищий Антикорупційний суд України.

Результати численних досліджень свідчать про те, що корупція, як і раніше, залишається однією з найважливіших та найбільш гострих для населення проблем.

Так, дослідження, проведене навесні 2020 року за Методикою стандартного опитування щодо рівня корупції в Україні, засвідчило, що 91,2 % населення України вважає проблему корупції «дуже серйозною» (69 %) або "скоріше серйозною" (22,2 %). Про нагальну потребу у вирішенні проблем корупції та незадовільного стану дотримання принципів верховенства права свідчать і результати опитувань у приватному секторі економіки.

Так, за результатами опитування підприємців, проведеного Світовим банком в Україні у 2019 році, було встановлено, що 74% суб'єктів господарювання вважають корупцію найбільшою перешкодою (17%) або значним обмеженням (56 %) для бізнес-середовища в Україні.

За результатами цього дослідження було встановлено й те, що 32,3 % представників бізнесу значним обмеженням вважають існуючий стан судової системи України. І це при тому, що для регіонів Європи та Центральної Азії середній показник становить 12,7 %, а середній для усіх країн - 15,4 %.

Під час опитування, проведеного у жовтні 2019 року Американською торговою палатою, 41 % представників бізнесу повідомили про наявність у них

корупційного досвіду протягом останнього року. При цьому, на думку 42 % респондентів, рівень корупції в Україні у 2019 році зріс порівняно з 2017 роком.

Серед трьох кроків, які допомогли б поліпшити бізнес-клімат в Україні та залучити прямі іноземні інвестиції, респонденти найчастіше обирали:

- а) проведення реальної та ефективної судової реформи (85 %);
- б) боротьбу з корупцією (54 %).

Ці ж кроки відзначались як такі, яких потребує бізнес від Президента України, Уряду, бізнес-омбудсмена, бізнес-асоціацій та міжнародних партнерів.

Із 2016 року щорічно проводяться опитування іноземних інвесторів в Україні. Аналіз результатів цих опитувань обумовлює потребу у зверненні уваги на таких основних аспектах:

- за твердженням переважної більшості іноземних інвесторів в Україні, найбільшими перешкодами для іноземних інвестицій в Україну є поширена корупція та недовіра до судової системи (ці дві проблеми відчутно випереджають усі інші перешкоди);

- гострота проблем корупції та недовіри до суду не зазнала суттєвих змін за час проведення цих опитувань:

- у 2016 році важливість цих проблем за 10-бальною шкалою становила відповідно 8,5 та 7,5 балів;

- у 2017 році - 8 та 7 балів;

- у 2018 році - 7,8 та 7,7 балів;

- у 2019 році - 8,3 та 8,2 балів;

Про те, що корупція залишається однією із найбільш гострих для держави проблем, а її рівень все ще перебуває на неприйнятно високому рівні, свідчать, зокрема, показники, які Україна має у міжнародних рейтингах.

Найбільш відомим та широко застосовним у світі є рейтинг країн за Індексом сприйняття корупції, який щорічно визначається міжнародною неурядовою організацією «Transparency International». Україна включається до зазначеного рейтингу, починаючи з 2013 року, демонструючи у цілому такі результати:

- 2013 рік - 25 балів, 144 місце серед 177 країн;
- 2014 рік - 26 балів, 142 місце серед 175 країн;
- 2015 рік - 27 балів, 130 місце серед 168 країн;
- 2016 рік - 29 балів, 131 місце серед 176 країн (при цьому середній світовий показник становив 43 бали);
- 2017 рік - 30 балів, 130 місце серед 180 країн (при цьому середній бал для регіону Східної Європи та Центральної Азії становив 34 бали, а для Західної Європи та ЄС - 66 балів);
- 2018 рік - 32 бали, 120 місце серед 180 країн (при цьому середній бал для регіону Східної Європи та Центральної Азії становив 35 балів, а для Західної Європи та ЄС - 66 балів);
- 2019 рік - 30 балів, 126 місце серед 180 країн (при цьому середній бал для регіону Східної Європи та Центральної Азії становив 35 балів, а для Західної Європи та ЄС - 66 балів) [55].

Важливі показники корупційного досвіду бізнесу та сприйняття ним корупції містяться в результатах опитування підприємців, проведеного Світовим банком у 2019 році. Згідно з цим опитуванням 37,4 % фірм в Україні стикались з вимаганням неправомірної вигоди, що більш як вдвічі перевищує середній показник для усіх країн (16,4 %) і майже вчетверо перевищує показник для регіону Європи та Центральної Азії (9,9 %). При цьому найбільшим цей показник є серед великих компаній (46,5 %). Також із результатів цього опитування випливає, що бізнес дотепер стикається з проблемами корупції у підключенні до комунікацій, отриманні ліцензій та дозволів, у взаємодії з податковою службою, а також під час отримання державних контрактів.

Загалом, результати опитування, проведеного на початку 2020 року, засвідчують, що більшість респондентів вважають, що у питаннях протидії корупції в Україні за останні 12 місяців прогрес відсутній. Так, на думку 84 % опитаних рівень корупції в Україні за цей період залишився незмінним (67 %) або зріс (16 %). Лише 7 % респондентів зазначили, що, на їхню думку, рівень корупції в Україні знизився.

Найбільш корумпованими бізнес та експерти вважають такі сфери:

- земельні відносини (4,01 та 4,28 відповідно);
- містобудування (3,98 та 4,22);
- будівництво великих інфраструктурних об'єктів (4,07 та 3,99);
- енергетика (3,38 та 3,74);
- приватизація підприємств (4,04 та 3,63);
- публічні закупівлі (3,78 та 3,37).

Висновки щодо стану корупції можуть бути зроблені зі статистичної інформації про притягнення осіб до юридичної відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення [55].

Національним агентством з питань запобігання корупції 16.09.2020р. запропоновані Засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2020-2024 роки в якій визначені основні пріоритетні напрямки, та зазначені головні проблеми, які стосуються а саме:

Проблема 1 . Не здійснено цифрову трансформацію реалізації повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування як основу для забезпечення прозорості та мінімізації корупційних ризиків у їх діяльності.

Проблема 2 . Вибіркове застосування обов'язкових правил для бізнесу, що супроводжується відповідними корупційними ризиками.

Проблема 3. Надмірне та необґрунтоване регуляторне навантаження на бізнес, що обумовлює високий рівень корупції у цій сфері.

Проблема 4. Неефективне державне регулювання, що заважає доброчесному бізнесу розвиватися та обумовлює корупційні практики.

Проблема 5. Недостатній обсяг інформації щодо діяльності Антимонопольного комітету України і наділення його низкою дискреційних повноважень ускладнює громадський контроль за його діяльністю та обумовлює високий рівень корупційних ризиків. Відсутня дієва програма пом'якшення відповідальності учасників картелю, які повідомили про картель та надали докази.

Проблема 6. Значна частина надавачів державної допомоги суб'єктам господарювання не подає до Антимонопольного комітету України повідомлення

про нову державну допомогу, що спричиняє негативний вплив на конкуренцію та може бути наслідком реалізації попередніх корупційних домовленостей.

Проблема 7. Неефективний механізм здійснення попереднього контролю та оцінки впливу на конкуренцію актів та рішень щодо створення та функціонування суб'єктів господарювання державного та комунального секторів економіки обумовлює існування негативного впливу на конкуренцію та підвищує рівень корумпованості цих секторів економіки [56].

Також Положення підрозділу 3.4 проекту Антикорупційної стратегії на 2020 - 2024 роки спрямовані на досягнення таких основних результатів: розмежування функції власника, регулятора та органу, що формує політику щодо суб'єктів господарювання державного сектору економіки; подальше запровадження стандартів корпоративного управління державними підприємствами; підвищення прозорості процедур приватизації та усунення виявлених корупційних ризиків; забезпечення систематичного оприлюднення інформації про діяльність суб'єктів господарювання державного, комунального секторів економіки (у тому числі про отриману державну допомогу); запровадження стандартів доброчесності у приватному секторі, прийняття законодавства про загальну адміністративну процедуру та про публічні консультації; запровадження стандартів доброчесності у приватному секторі.

Таким чином, державна антикорупційна політика України повинна бути спрямована на створення та організацію дієвої системи з виявлення передумов, запобігання, протидію, усунення наслідків корупційних діянь та вдосконалення існуючої моделі державної антикорупційної політики.

Головними чинниками, що сприяють корупційним проявам в сучасних умовах є непрозорість, нечіткість вимог, невизначеність окремих процедур, надмірна вимогливість, перебільшена обов'язкова звітність, колективна відповідальність. Існування спеціалізованих моделей корупційних відносин – макро- і мікрокорупційних мереж, що характеризуються відсутністю чіткої ієрархії і структури, точкової підпорядкованості. Питання майнової, адміністративної і соціальної нерівності, зміни верхівки корупційної ієрархії, різного розшаруван-

ня між тими хто очолив корупційні схеми і тими, хто бажає їх очолити. Всі ці чинники стають у нагоді окремим корумпованим особам та цілим корумпованим бюрократичним структурам.

Для української інституційної антикорупційної системи (Національне антикорупційне бюро, Національне агентство з питань запобігання корупції, Спеціалізована антикорупційна прокуратура) характерною є відсутність належної координації, комунікації, нерегульованість багатьох операційних процесів, дублювання обов'язків, боротьба і ворожі стосунки або навпаки дружня співпраця на піддавки.

Передумовами вдосконалення державної антикорупційної політики в Україні є реальна прозорість на всіх інституційних рівнях, інформаційна відкритість і доступність та активна участь громадськості у боротьбі проти будь-яких корупційних проявів. В Україні реалізація державної антикорупційної політики має враховувати такі сучасні надбання-вимоги:

- незалежність у прийнятті рішень будь-якими особами;
 - необхідність накопичення ресурсного потенціалу (фінансовий, адміністративний, кадровий);
 - розширення і розвиток «soft skills»;
 - швидкість отримання знань і їх гнучке запровадження;
 - технічні, технологічні та інноваційні досягнення;
 - бажання до швидкого надбання більшістю високого рівня суспільного добробуту;
 - реформатизація мотиваційно-ціннісних орієнтирів громадськості;
- розширення конкурентного бізнес-середовища.

Визначимо основні напрямки вдосконалення державної антикорупційної політики, щодо стимулювання бізнес-процесів в Україні:

- політичне спрямування, що полягає у активній політичній позиції з питань боротьби з корупцією; сприянні формуванню довіри з боку суспільства до дій влади; оголошенні, прийнятті та реалізації політики повної нетерпимості до будь-яких корупційних проявів; боротьбі з корупціонерами на всіх рівнях;
- економічне спрямування, яке полягає у стабільності і поступовій дерегуля-

ції й спрощенні; автоматизації регуляторної, дозвільної і контрольної діяльності держави і органів місцевого самоврядування; відкриті ринки та вільний доступ до них; поступовому зменшенні державних видатків; оптимізації державних закупівель; широкій приватизації; спрощенні системи оподаткування;

- фінансове спрямування, яке полягає у оптимізації наявної системи державного фінансового менеджменту; збільшенні прожиткового мінімуму та рівня мінімальної заробітної плати; аудиту діяльності та показників;
- управлінське спрямування, яке полягає у постійній оцінці стану корупційних проявів; моніторингу реалізації антикорупційних заходів; проведенні дієвих консультацій з громадськістю;
- контрольне спрямування, яке полягає у контролі за виконанням бюджету; автоматизації процесів обрахунку, аудиту і контролю;
- правоохоронне спрямування, що полягає у незалежності суб'єктів; механізмах альтернативних рішень і санкцій;
- громадське спрямування, яке полягає у формуванні позицій несприйняття корупційних проявів; долученні на різних рівнях представників громадянського суспільства; застосуванні нових форм участі ЗМІ [57].

Таким чином, вищеозначений підхід є найбільш ефективним механізмом антикорупційної політики у стимулюванні бізнес-процесів в Україні.

3.2. Стратегічні пріоритети удосконалення системи публічного управління як передумова розвитку бізнес-процесів в Україні.

В сучасних умовах становлення поступального розвитку вітчизняної економіки в державних структурах, підприємницькому і науковому співтовариствах йде активний пошук шляхів підвищення ефективності економіки, вдосконалення публічного управління економікою, розвитку взаємодії органів публічної влади і господарюючих суб'єктів в економічній сфері.

Сьогодні ефективні відносини публічної влади і підприємницької спільноти проявляються не в домінуванні однієї зі сторін, а в формі взаємодії, у фор-

мі партнерських відносин. У той же час кожна зі сторін діє з урахуванням власних інтересів. Держава формує економічну політику і, використовуючи наявні в її розпорядженні засоби і інструменти, забезпечує участь бізнесу в її реалізації.

Бізнес же, використовуючи можливості держави, прагне забезпечити прибутковість своєї справи. Збіг інтересів публічної влади і малого бізнесу спостерігається в питаннях зміцнення української державності, вдосконалення економічної політики, що сприяє розвитку підприємництва та ін. Баланс інтересів суб'єктів взаємодії досягається, як правило, в результаті використання форм і методів руху назустріч один одному[57].

Негативний вплив пандемії підсилюється початком глобальної економічної рецесії, що може завдати суттєвого удару по рівню добробуту населення. За прогнозами Міжнародного Валютного Фонду, очікується падіння світової економіки на 3 відсотки. В свою чергу, Україна традиційно є більш вразливою до економічних шоків, а тому може зазнати більш суттєвого впливу: ВВП може впасти на 4-8 відсотків порівняно з 2019 роком. [58].

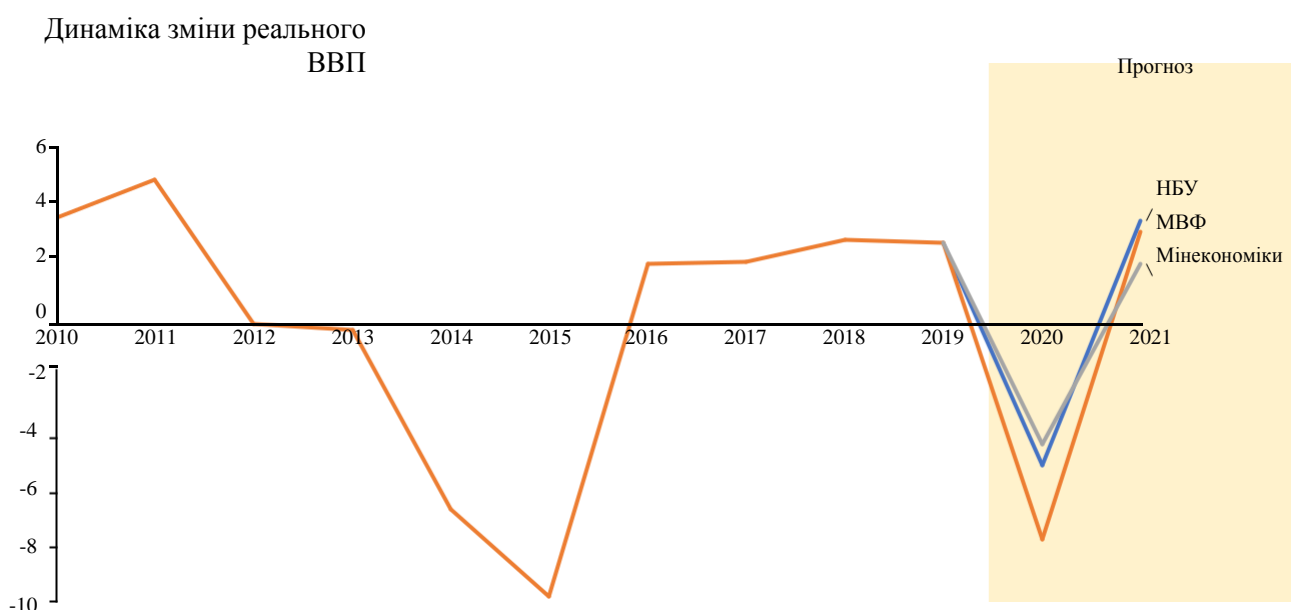

Рис.3.1. Динаміка зміни реального ВВП в Україні з 2010-2020

Джерело: Консенсус-прогноз Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України "Україна у 2020-2021 роках: наслідки пандемії", Інфляційний звіт НБУ за квітень 2020 року, IMF World Economic Outlook (April 2020)

Прогнозоване падіння економіки України є наслідком глобальних шоків: несприятлива ситуація на важливих для України сировинних ринках, закриття товарних ринків для українських експортерів, зміна глобальних виробничих ланцюжків. За прогнозами НБУ Україна у 2020 році може зіткнутися з падінням експорту (-10 відсотків), імпорту (-14,5 відсотка), розширенням дефіциту бюджету (8 відсотків ВВП) і зростанням рівня безробіття (до 9,5 відсотка).

Більше того, глобальна економічна система сьогодні зазнає значних трансформацій, пов'язаних як з природними процесами, так і зі зміною поведінки суб'єктів міжнародних економічних відносин. Ці зміни, з одного боку, зумовлюють нові виклики на глобальних ринках товарів та послуг, капіталу, та робочої сили, а з іншого боку - створюють нові можливості для України [58].

В умовах несприятливого зовнішнього середовища вітчизняне мале підприємство демонструє в даний час не досить стабільну динаміку розвитку. Динаміка кількості суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємства у 2010-2019 роках розглянуто у табл.3.1.

Таблиця 3.1

Показники діяльності суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємства у 2010-2019 роках

Кількість суб'єктів господарювання, одиниць	Усього	У тому числі						
		підприємства				фізичні особи-підприємці		
		усього	великі	середні	малі	усього	суб'єкти середнього підприємства	суб'єкти малого підприємства
2010	2183928	378810	586	20983	357241	1805118	360	1804758
2011	1701620	375695	659	20753	354283	1325925	306	1325619
2012	1600127	364935	698	20189	344048	1235192	362	1234830

2013	1722070	393327	659	18859	373809	1328743	351	1328392
2014	1932161	341001	497	15906	324598	1591160	712	1590448
2015	1974318	343440	423	15203	327814	1630878	307	1630571
2016	1865530	306369	383	14832	291154	1559161	281	1558880
2017	1805059	338256	399	14937	322920	1466803	317	1466486
2018	1839593	355877	446	16057	339374	1483716	419	1483297
2019	1941625	380597	518	17751	362328	1561028	378	1560650

Джерело: Державна служба статистики України // Режим доступу:

<http://www.ukrstat.gov.ua/> [59]

Одна з умов успішного виходу з ситуації, що склалася полягає в підвищенні якості та ефективності публічного управління розвитком підприємництва, концентрації зусиль і коштів держави і місцевих органів влади на створенні сприятливого бізнес-клімату, зміцнення стратегічного партнерства влади і бізнесу.

Активізація уваги наукової спільноти та органів державного управління до розвитку малого підприємництва пояснюється його важливою роллю в економіці України. Адже мале підприємництво є основою розвитку країн з ринковою системою господарювання, як свідчить світова практика малий бізнес є найбільш масовою, динамічною та гнучкою формою ділового життя. Розвиток

малого підприємництва – це один з доступних інструментів прискорення зростання економіки. Адже на мале та середнє підприємництво припадає близько 80% всіх зайнятих, без врахування банків і бюджетних установ. Причому частка зайнятих в малому підприємстві складає 48 %, тоді як в середньому – 32 %. Ця тенденція притаманна для останніх декількох років [59].

Однак, слід відмітити, що майже половина МСП припиняють свою діяльність протягом перших двох років функціонування, що пов'язано, в тому числі, і з недостатньо ефективною взаємодією з державними органами влади. Недосконалість публічного управління і відсутність чіткої політики щодо підприємницької діяльності – одна з головних причин не тільки виникнення надлишкових адміністративних бар'єрів, які перешкоджають розвитку сумлінного бізнесу, але і формування тіньового бізнесу, частка якого в загальному обсязі

товарів і послуг, вироблених суб'єктами малого підприємництва, становить, за різними оцінками, від 40 до 60% [60].

Основою ефективного і дієвого стратегічного і оперативного впливу на зростання підприємницької активності, а також стримуючим фактором можливих шахрайських і корупційних дій є відкритість взаємодії влади і малого підприємництва.

Взаємодія передбачає узгоджений, як прямий, так і зворотний зв'язок державної влади та суб'єктів підприємницької діяльності, ведення відкритого, конструктивного діалогу між бізнесом і владою, готовність слухати і взаємно враховувати інтереси і потреби один одного [61]. Лише відкритий обмін думками та досвідом учасників цього діалогу може привести до розуміння необхідності забезпечення партнерських відносин між органами публічного управління з одного боку, і бізнес-структур, з іншого, для поживлення соціально-економічного розвитку. Обмін достовірною інформацією, обізнаність про плани і дії представників влади, власників і керівників малого бізнесу, спільне визначення основних напрямків взаємодії дозволяє їм будувати свої взаємини в процесі вирішення суспільно-значущих завдань в цивілізованій формі на взаємовигідних умовах.

Вважаємо за доцільне розуміти взаємодію як комунікацію між владою і підприємницьким співтовариством, яка побудована на відкритості сторін, та забезпечує прозорість і підконтрольність їх дій, підвищує взаємну довіру, запобігає виникненню конфліктних ситуацій між ними, протидіє корупції у владних структурах.

На ефективність взаємодії органів публічного управління і малого підприємництва має знаний вплив специфіка, неоднорідність, внутрішня диференціація останнього. У кожному з його сегментів є своє, відокремлене уявлення про проблеми, перспективи та перешкоди.

Однією з основних умов подолання негативних для малого бізнесу і для всього суспільства тенденцій є розробка та імплементація такої державної політики щодо малого підприємництва, що враховує галузеві особливості розви-

тку цього сектора економіки, та супроводжується реалізацією ефективних заходів державної підтримки підприємницької діяльності, орієнтована на виявлення і усунення загроз ефективним умовами продуктивної взаємодії влади та суб'єктів підприємницької діяльності.

Так, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. N 504-р запроваджено «Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року». Результати аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища малого і середнього підприємництва в Україні надано у Додатку В.[62]. Аналіз свідчить про те, що є велике коло питань, які стосуються слабких сторін та загроз, які потрібно негайно вирішати.

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства (МРЕТС) відповідало за реалізацію Стратегії, а для сприяння координації реалізації політики було створено Офіс розвитку малого та середнього підприємництва (ОРМСП) та Координаційну раду. Для забезпечення належної реалізації Стратегії розвитку МСП, МРЕТС звернулося за підтримкою до ОЕСР для розширення власного організаційного потенціалу та потенціалу моніторингу.

У контексті проекту ОЕСР «EU4Business: Від політики до дії», що реалізовувався за фінансової підтримки ЄС в межах Ініціативи EU4Business, ОЕСР провела аналіз програми моніторингу Стратегії розвитку МСП України та надала рекомендації щодо визначення відповідних ключових показників діяльності для контролю процесу реалізації [63].

На основі отриманих станом на сьогодні результатів Уряду слід розглянути можливості для проведення наступних заходів:

- забезпечення регулярного щорічного аналізу процесу реалізації національної регуляторної політики органами державної виконавчої влади. Регулярний моніторинг ОРВ та тестування МСП (малих та середніх підприємств) сприяли б поглибленому розумінню стану регуляторної політики у країні, визначенню основних проблем її застосування, їх ефективному вирішенню, а також розробці належної внутрішньої політики з метою послідовного та єдиного застосування ОРВ та тестування МСП на різних рівнях влади.

- забезпечення ефективного розвитку діалогу між державним та приватним секторами. Використання Координаційної ради в якості платформи для розвитку змістовного діалогу між державним та приватним сектором доповнило б заходи ОРМСП з визначення та залучення активних ОПБ, спроможних представляти інтереси МСП. У процесі реалізації уряд повинен забезпечити послідовну участь приватного сектору на засіданнях Ради, розгляд її зауважень та реагування на них, за умови, що це можливо і відповідає суспільним інтересам.

- забезпечення регулярного моніторингу та зняття з реєстрації ліквідованих підприємств шляхом збору даних про кількість скарг підприємств на незняття з реєстрації державними органами у встановлені терміни.

- забезпечення правової бази для діяльності установи Бізнес- омбудсмена в Україні та надання їй ресурсів, необхідних для діяльності з посилення захисту суб'єктів господарювання від неправомірних дій або бездіяльності державних органів, шляхом прийняття парламентом законопроекту «Про бізнес-омбудсмена» [64].

- забезпечення здійснення Координаційною радою діяльності у відповідності до її повноважень. В ширшому плані, у процесі моніторингу реалізації Стратегії розвитку МСП необхідно зміцнювати інституційну базу та забезпечити достатні ресурси для Координаційної ради для визначення цілей та завдань політики, координації процесів серед ключових учасників. Рада повинна також зосередити увагу на використанні ключових показників ефективності для моніторингу прогресу, обмежуючи дублювання функцій між стратегічними напрямками, цілями та завданнями в межах розробки сприятливих основ політики щодо МСП.

- запровадження більшої кількості програм доступу до фінансування за участю міжнародних партнерів. Зменшення вартості запозичень збільшило б можливість МСП брати позики, особливо для потреб довготермінових інвестицій. Можна було б розробити додаткові показники для моніторингу кількості банків, що беруть участь в таких програмах, і частки МСП, що ними користуються, та їх деталізації за видами розрахунків.

- стабілізація та сприяння конкуренції у банківському секторі. Крім зменшення можливостей для вчинення фінансових злочинів та вдосконалення корпоративного управління державними банками, необхідні реформи для виведення з ринку неплатоспроможних банків, розкриття кінцевих бенефіціарних власників банків, а також захисту прав кредиторів.

- забезпечення більшої гнучкості ринку праці шляхом прийняття закону, який передбачав би дистанційну роботу та працевлаштування з метою стимулювання подальшого аутсорсингу. Це могло б допомогти зменшити рівень неофіційного працевлаштування та зловживань спрощеною системою оподаткування деякими підприємствами.

- приєднання до Глобального моніторингу підприємництва (ГМП). Дослідження ГМП серед дорослого населення забезпечить аналіз характеристик, мотивацій та амбіцій осіб, які розпочинають власний бізнес, а також суспільних ставлень до підприємництва в Україні. Важливим кроком у цьому питанні було б забезпечення необхідного бюджету для цього заходу.

- сприяння розвитку соціального підприємництва в Україні. Забезпечення прийняття КМУ проекту концепції «Про розвиток соціального підприємництва в Україні» та розробка Плану заходів та механізму його моніторингу сприятимуть розвитку соціального підприємництва в Україні.

- забезпечення ефективної участі МСП у регіональному розвитку на локальному рівні шляхом надання послуг підтримки бізнесу через мережу ЦПБ та можливість виділення коштів з фонду регіонального розвитку для фінансування МСП (наприклад, прийняття спеціального закону, що запроваджує механізм фінансування).

- забезпечення регулярного проведення досліджень інноваційної діяльності на основі стандартизованої методології Євростату та подальший збір статистичних даних про витрати підприємств на НДДКР [65].

Також у березні 2017 р. Україна ратифікувала Угоду про участь України у програмі ЄС «Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу» (COSME) (2014 - 2020), що, зокрема, дасть можливість суб'єктам малого і серед-

нього підприємництва, більш активно долучитись до Європейської мережі підприємств.

Взаємодія держави і приватного бізнесу може бути продуктивною, якщо воно здійснюється на взаємовигідній основі і носить довгостроковий характер. Якщо підприємець відчуває підтримку держави, він починає відчувати себе більш впевнено, що позитивно відбивається на його оцінці свого становища, очікуваннях і дозволяє з оптимізмом дивитися в майбутнє і будувати довгострокові бізнес-стратегії.

Реальне втілення взаємодії публічної влади і підприємництва проявляється в різних формах і напрямках. Серед них [65]:

- створення економічної і соціальної інфраструктури;
- розміщення державних і муніципальних замовлень;
- інституціоналізація лобістської діяльності структур бізнесу;
- державно-приватне партнерство;
- інституційне оформлення корпоративного сектора і т.д.

Таким чином, можемо стверджувати про необхідність удосконалення питань щодо організації і управління процесами взаємодії підприємницьких структур різного рівня з органами публічного управління.

Однак регулярне ділове співробітництво з існуючою в Україні системою органів публічного управління поки залишається для багатьох підприємницьких структур та індивідуальних підприємців недосяжною розкішшю з таких основних причин: по-перше, система публічного управління є складним, багаторівневим механізмом з численними правилами та процедурами організаційної поведінки, по-друге, важкістю передбачення психологічних та поведінкових особливостей всіх суб'єктів публічного управління, по-третє, закритість органів державного управління.

Одним із сучасних інструментів управління взаємодією суб'єктів підприємницької діяльності з державними органами влади є GR-менеджмент. GR-менеджмент (від англ. Government relations management - «управління зв'язками з органами державної влади») – відносно нове явище в теорії і практиці

менеджменту.

Крім того, актуальність вивчення GR-менеджменту на сучасному етапі пояснюється активним розвитком GR-департаментів у структурі великих зарубіжних і вітчизняних корпорацій і некомерційних організацій, які відчують зростаючу потребу в дослідженні, аналізі та систематизації діяльності GR-департаментів і у розробці ефективних механізмів управління взаємодією організації з органами державної влади [66]. Більш широке трактування поняття GR дає американський дослідник, Мак К.С.: «GR - це застосування комунікативних технологій індивідами або соціальними інститутами для впливу на урядові рішення місцевого, регіонального, національного або інтернаціонального рівнів, або їх комбінацій» [67].

Використання механізму GR-менеджменту створює умови для підвищення ефективності діяльності організації, ліквідації адміністративних бар'єрів на шляху розвитку бізнесу, сприяє зміцненню ринкових інститутів та інститутів громадянського суспільства [68]. Останнім часом GR-менеджмент стає все більш актуальною сферою діяльності, його роль як для держави, так і для великих компаній, а також підприємств малого і середнього бізнесу виходить на перший план [69].

Так як GR-менеджмент передбачає використання комунікаційних технологій, то доцільним є використання соціальних мереж з метою налагодження взаємодії суб'єктів підприємницької діяльності з органами публічного управління. Адже на сучасному етапі розвитку соціальні мережі все більше стають не тільки засобом комунікації між людьми, а й перспективним інструментом взаємодії влади, суспільства і бізнесу. Державні чиновники і громадські діячі все частіше заводять свої акаунти в соціальних мережах, викладають новини, плани і документи, коментують події. Соціальні мережі стають унікальними майданчиками, за допомогою яких стираються кордони спілкування. Щоб донести свою позицію, не має необхідності йти і записуватися на прийом, адже можна просто коротко викласти свої пропозиції та попросити про зустріч. Дуже часто за акаунтами керівників стежать їх секретарі та помічники з метою повного охопту лис-

тів і звернень громадян. Публічність допомагає чиновнику краще донести свою позицію до стейкхолдерів, сформувані імідж відкритого і сучасного чиновника, але й накладає певну відповідальність – ігнорувати звернення громадян не вийде.

Також доцільним є врахування важливості участі в професійних групах в соціальних мережах для обговорення важливих та актуальних проблем і питань.

Одним зі специфічних напрямків GR-менеджменту є використання інструментів соціальної відповідальності бізнесу. Під соціальним партнерством розуміється тип соціальної взаємодії, який характеризується передовим способом регулювання загальнодержавних, передусім трудових, відносин між великими групами населення, зокрема між підприємцями і працівниками. Система соціального партнерства відкриває широкі можливості забезпечення високої легітимності рішень, які приймаються, а також їх мобільного коригування в процесі реалізації з метою досягнення політичної консолідації за актуальними проблемами соціально-економічного і політичного розвитку суб'єктів підприємницької діяльності, владних структур і суспільства.

Система соціального партнерства служить своєрідною формою соціального контролю за діяльністю органів державної влади, управлінськими структурами суб'єктів господарювання, громадських об'єднань працівників, роботодавців і підприємців. Вона надає широкі можливості різних професійних, соціальних груп, їх об'єднань, підприємництва, роботодавців виражати оціночні, консультативні, критичні судження при виборі рішень. В свою чергу, оперативна і адекватна оцінка суспільної думки, соціальне партнерство є важливим фактором оптимізації політико-адміністративного управління і підвищення ефективності діяльності органів влади в цілому.

Модель соціального партнерства ґрунтується на усвідомленні всіма сторонами положення про те, що ні одна з них самотійно не зможе забезпечити добробут країни, політичну та економічну стабільність. Взаємодія будується за принципом: «Вигідно кожному – вигідно всім». Представники влади пропонують взяти на себе функцію координатора соціальних вкладень місцевого бізне-

су, стати гарантом їх ефективного і цільового використання. Для підприємців важливо отримати від державних органів влади єдину та прозору політику підтримки та соціальних інвестицій бізнесу. Нерідко бізнес швидше органів влади реагує на негативні тенденції в економічному розвитку і першим виходить з пропозиціями по подоланню критичних ситуацій.

Використання механізму соціального партнерства дозволяє організації створити образ відповідального учасника соціальних і економічних процесів, надійного контрагента органів влади. До елементів соціальної відповідальності бізнесу відносять добровільну соціальну звітність, спонсорство і благодійність [70]. Основним завданням формування системи регулювання і підтримки підприємництва з боку органів публічного управління є підвищення ефективності чинників розвитку бізнес-спільноти [71]. В ролі таких чинників може виступати:

- система правового регулювання підприємництва та реалізації підприємницьких ініціатив місцевих органів публічного управління;
- створення сприятливих фінансових умов для реалізації економічних завдань в структурах органів влади;
- інфраструктурне забезпечення підприємництва органами місцевого самоврядування;
- формування людських ресурсів і кадрового складу суб'єктів підприємницької діяльності.

Вважаємо, що одним з ефективних інструментів управління взаємодією бізнес спільноти з органами публічної влади з метою висловлення економічних інтересів бізнес-структур в системі публічного управління економічними відносинами є GR-менеджмент. Адже ефективна організація GR-менеджменту сприяє ліквідації адміністративних бар'єрів на шляху розвитку бізнесу, підвищенню ефективності діяльності суб'єкта підприємницької діяльності. Для розвитку GR-менеджменту в Україні необхідно вирішення таких завдань:

- розробка та затвердження правових основ взаємодії бізнес-структур з органами влади;

- аналіз та сприяння передачі досвіду діяльності успішних GR-практик;
- розвиток інституту оцінки регулюючого впливу, обов'язкове включення найбільших бізнес-структур в процес узгодження рішень органів публічної влади на всіх рівнях публічного управління;
- організація GR-форумів з метою ефективного встановлення двосторонньої GR-комунікації для розвитку державно-приватного партнерства;
- розробка і реалізація в провідних університетах країни повноцінних освітніх програм у сфері GR-менеджменту.

Таким чином, в Україні давно існує потреба у законодавстві, яке б регулювало сферу GR-менеджмента. У ньому зацікавлені і бізнес, і влада, і громадянське суспільство. Це практика розвинених країн, а також таке законодавство створить рівні правила гри, що дозволить створити довіру між всіма сторонами. В сучасних умовах бізнес, влада та громадськість розуміють, що GR-менеджмент – це прозорість і відкритість взаємовідносин.

Висновки до розділу 3

В третьому розділі роботи визначено стратегічні пріоритети реформування механізмів стимулювання бізнес-процесів в системі публічного управління України.

Встановлено, що для сучасної української інституційної антикорупційної системи (Національне антикорупційне бюро, Національне агентство з питань запобігання корупції, Спеціалізована антикорупційна прокуратура) характерною є відсутність належної координації, комунікації, нерегульованість багатьох операційних процесів, дублювання обов'язків, боротьба і ворожі стосунки або навпаки дружня співпраця на піддавки.

Національним агентством з питань запобігання корупції 16.09.2020р. запропоновані Засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2020-2024 роки в якій визначені основні пріоритетні напрямки, та зазначені головні проблеми. Вважаємо, що зазначені пріоритетні

напрямки будуть більш успішними ніж у попередніх роках.

Передумовами вдосконалення державної антикорупційної політики в Україні є реальна прозорість на всіх інституційних рівнях, інформаційна відкритість і доступність та активна участь громадськості у боротьбі проти будь-яких корупційних проявів.

Визначимо основні напрямки вдосконалення державної антикорупційної політики, щодо стимулювання бізнес-процесів в Україні:

- політичне спрямування, що полягає у активній політичній позиції з питань боротьби з корупцією; сприяттні формуванню довіри з боку суспільства до дій влади; оголошенні, прийнятті та реалізації політики повної нетерпимості до будь-яких корупційних проявів; боротьбі з корупціонерами на всіх рівнях;

- економічне спрямування, що полягає у стабільності і поступовій дерегуляції й спрощенні; автоматизації регуляторної, дозвільної і контрольної діяльності держави і органів місцевого самоврядування;

- фінансове спрямування, що полягає у оптимізації наявної системи державного фінансового менеджменту; збільшенні прожиткового мінімуму та рівня мінімальної заробітної плати; аудиту діяльності та показників;

- управлінське спрямування, що полягає у постійній оцінці стану корупційних проявів; моніторингу реалізації антикорупційних заходів; проведенні дієвих консультацій з громадськістю;

- контрольне спрямування, що полягає у контролі за виконанням бюджету; автоматизації процесів обрахунку, аудиту і контролю;

- правоохоронне спрямування, що полягає у незалежності суб'єктів; механізмах альтернативних рішень і санкцій;

- громадське спрямування, що полягає у формуванні позицій не сприйняття корупційних проявів; долученні на різних рівнях представників громадянського суспільства; застосуванні нових форм участі ЗМІ.

Визначено, що в умовах несприятливого зовнішнього середовища вітчизняне мале підприємництво демонструє в даний час не досить стабільну динаміку розвитку. Одна з умов успішного виходу з ситуації, що склалася полягає в під-

вищенні якості та ефективності публічного управління розвитком підприємництва, концентрації зусиль і коштів держави і місцевих органів влади на створенні сприятливого бізнес-клімату, зміцнення стратегічного партнерства влади і бізнесу.

Основою ефективного і дієвого стратегічного і оперативного впливу на зростання підприємницької активності, а також стримуючим фактором можливих шахрайських і корупційних дій є відкритість взаємодії влади і малого підприємництва.

Отже, одним з ефективних інструментів управління взаємодією бізнес-спільноти з органами публічної влади з метою висловлення економічних інтересів бізнес-структур в системі публічного управління економічними відносинами є GR-менеджмент. Адже ефективна організація GR-менеджменту сприяє ліквідації адміністративних бар'єрів на шляху розвитку бізнесу, підвищенню ефективності діяльності суб'єкта підприємницької діяльності. Для розвитку GR-менеджменту в Україні необхідно вирішення таких завдань:

- розробка та затвердження правових основ взаємодії бізнес-структур з органами влади;

- аналіз та сприяння передачі досвіду діяльності успішних GR-практик;

- розвиток інституту оцінки регулюючого впливу, обов'язкове включення найбільших бізнес-структур в процес узгодження рішень органів публічної влади на всіх рівнях публічного управління;

- організація так званих GR-форумів з метою ефективного встановлення двосторонньої GR-комунікації для розвитку державно-приватного партнерства;

розробка і реалізація в провідних університетах країни повноцінних освітніх програм у сфері GR-менеджменту.

Таким чином, стратегічні пріоритети удосконалення системи публічного управління, постійного обміну інформацією між державними органами влади та бізнесом наразі є одними із важливіших аспектів державного регулювання.

ВИСНОВКИ

Економічна політика держави, згідно з традиційними поглядами, сприймається як один з проявів (функцій) державного управління. Основний зміст його полягає у встановленні та забезпеченні державою спільних правил поведінки (діяльності) суб'єктів суспільних відносин та їх своєчасному корегуванні, залежно від умов та факторів, які виникають. За сьогоденних невизначених умов функціонування ринкових механізмів питання визначення чітких орієнтирів економічної політики є першочерговим завданням нашої держави. Проте даний процес не є одноразовим актом і потребує глибокого усвідомлення всієї відповідальності за визначений курс такої політики. Крім того, дана діяльність передбачає й декілька етапів, першим з яких є формування концепції економічної політики держави, яка має стати базисом на основі якого будуть у подальшому прийматися всі важливі питання економічного життя.

Реальне втілення взаємодії публічної влади і підприємництва проявляється в різних формах і напрямках. Серед них:

- створення економічної і соціальної інфраструктури;
- розміщення державних і муніципальних замовлень;
- інституціоналізація лобістської діяльності структур бізнесу;
- державно-приватне партнерство;

- інституційне оформлення корпоративного сектора і т.д.

Таким чином, можемо стверджувати про необхідність удосконалення питань щодо організації і управління процесами взаємодії підприємницьких структур різного рівня з органами публічного управління.

Вважаємо за доцільне розуміти взаємодію як комунікацію між органами публічного управління та підприємницьким співтовариством, що побудована на відкритості сторін, та забезпечує прозорість і підконтрольність їх дій, підвищує взаємну довіру, запобігає виникненню конфліктних ситуацій між ними, протидіє корупції у владних структурах.

На ефективність взаємодії органів публічного управління і підприємництва має знаний вплив специфіка, неоднорідність, внутрішня диференціація останнього. У кожному з його сегментів є своє, відокремлене уявлення про проблеми, перспективи та перешкоди.

Однією з основних умов подолання негативних для підприємництва і для всього суспільства тенденцій є розробка механізму стимулювання розвитку бізнес процесів в системі публічного управління, що враховує галузеві особливості розвитку цього сектора економіки, та супроводжується реалізацією ефективних заходів державної підтримки підприємницької діяльності, орієнтована на виявлення і усунення загроз ефективним умовами продуктивної взаємодії влади та суб'єктів підприємницької діяльності.

Під час аналізу «Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року» слід розглянути можливості для проведення наступних заходів:

- забезпечення регулярного щорічного аналізу процесу реалізації національної регуляторної політики органами державної виконавчої влади;
- забезпечення ефективного розвитку діалогу між державним та приватним секторами;
- забезпечення регулярного моніторингу та зняття з реєстрації ліквідованих підприємств шляхом збору даних про кількість скарг підприємств на незняття з реєстрації державними органами у встановлені терміни;

- забезпечення правової бази для діяльності установи Бізнес- омбудсмена в Україні;
- запровадження більшої кількості програм доступу до фінансування за участю міжнародних партнерів;
- стабілізація та сприяння конкуренції у банківському секторі;
- забезпечення більшої гнучкості ринку праці шляхом прийняття закону, який передбачав би дистанційну роботу та працевлаштування з метою стимулювання подальшого аутсорсингу;
- приєднання до Глобального моніторингу підприємництва (ГМП);
- сприяння розвитку соціального підприємництва в Україні;
- забезпечення ефективної участі малого та середнього підприємництва у регіональному розвитку на локальному рівні шляхом надання послуг підтримки бізнесу через мережу ЦПБ та можливість виділення коштів з фонду регіонального розвитку для фінансування малого та середнього підприємництва;
- забезпечення регулярного проведення досліджень інноваційної діяльності на основі стандартизованої методології Євростату та подальший збір статистичних даних про витрати підприємств.

Таким чином, вважаємо, що запропоновані заходи будуть сприяти вдосконаленню механізмів стимулювання розвитку бізнес-процесів в системі публічного управління України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воротін В.Є. Формування системи державного регулювання національної економіки в умовах глобальних ринкових трансформацій: дис. доктора наук. З держ. упр. : 25.00.02 / Воротін Валерій Євгенович. - К., 2003. - 416 с.
2. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки: навч. Посіб / Д.М. Стеченко. - К.: МАУП, 2000. - 176 с.
3. Єщенко П. С., Палкін Ю. І. Сучасна економіка: навч. посібник для студ. неекон. спец. вищих навч. закл / П. С. Єщенко, Ю.І. Палкін. - К. : Вища школа, 2005. - 326с.
4. Лагутін В.Д. Економічна політика держави: сутність, етапи, механізми [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ief.org.ua/Arjiv_ET/Lagutin3406.pdf
5. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст]: навч. посіб. / Г. С. Третяк, К. М. Бліщук. - Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. - 128 с.
6. Нехайчук Д. В. Механізми державного регулювання фінансового забезпечення соціально- економічного розвитку країни: теорія, методологія, практика: монографія / Д. В. Нехайчук. – К.: ТОВ “ДКС Центр”, 2015. – С. 21.
7. Бурбика М. М. Адміністративне право України: навчальний посібник / М. М. Бурбика, А. В. Солонар, К. Д. Янішевська. – Суми: Видавниче підприємство “Мрія”, 2015. – С. 152.

8. Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Зуй. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Харків: Право, 2013. – 656 с.
9. Про засади внутрішньої та зовнішньої політики: Закон України від від 01.07.2010 № 2411-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 527.
10. Курс адміністративного права України / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко [та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – С. 460.
11. Концепція адміністративної реформи в Україні [Електронний ресурс]. - <http://www.kr-admin.gov.ua/Reforms/Ua/div7.html>
12. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
13. Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
14. Про затвердження Положення про Державну службу експортного контролю України: Постанова Кабінету Міністрів від 31 березня 2015 р. № 159 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
15. Про затвердження Положення про Державну службу статистики України: Постанова Кабінету Міністрів від 23 вересня 2014 р. № 481 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
16. Про затвердження Положення про Державне агентство резерву України: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2014 р. № 517 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
17. Про затвердження Положення про Державну інспекцію України з питань захисту прав споживачів: Указ Президента України від 13 квітня 2011 р. № 465/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
18. Про антимонопольний комітет: Закон України від 26 листопада 1993 р. № 3659-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.

19. Про Фонд державного майна: Закон України від 9 грудня 2011 р. № 4107-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
20. Механізм регулювання бізнесу [Електронний ресурс].- <https://buklib.net/books/27794/>
21. Економічний розвиток регіону на основі активізації підприємницької діяльності: монографія // За заг. ред. док. економ. наук, професора А.І.Ковальова - Одеса: Атлант, 2014. - 178с.
22. Рзаєва Т.Г. Малі підприємства: стан та розвиток нормативно законодавчої бази. / Т.Г. Рзаєва // вісник Хмельницького національного університету, економічні науки. – 2010. – № 5. – Т. 3. – с. 111–116.
23. Положення про Державну регуляторну службу України [електронний ресурс]: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2014 р. № 724 – режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/2>.
24. Конституція України: закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // відомості верховної ради України. – 1996. – № 30.
25. Нормативно-правова база підприємництва [електронний ресурс] : режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/456.htm>.
26. Н. П. Денисенко, П. Т. Колісніченко Нормативно-правове забезпечення управління малим та середнім бізнесом // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. 2014. № 6.- С.4-12
27. Закон України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1555-18>
28. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page5
29. Херувимова Т. Государственные закупки в Украине: что изменилось и каких изменений ожидать [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ictsd.org/>

30. Закон України "Про публічні закупівлі" [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.ra-da.gov.ua/laws/show/922-19/page2>

31. Малолитнева В. Участие в госзакупках ЕС [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.euro-integration.com.ua/rus/experts /2015/08/28/ 7037-458/>

32. GPA in UA [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://aeaer.com.ua/gpa-in-ua/>

33. Звіт сфери публічних закупівель за 2019 рік. Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=5cc39077-e96a-40fd-815b-b03f9e0187fa&title=ZvitSferiPublichnikhZakupivelZa2019-Rik>

34. Мартинович Д.Є Аналіз ефективності публічних закупівель як інструменту державної допомоги// Інвестиції практика досвід № 18/2006- с. 70-76

35. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.

36. Апаров А.М. Державно-приватне партнерство як особлива правова форма співпраці держави з приватним бізнесом //Зовнішня торгівля : економіка, фінанси, право.- № 4(81)2015- С.27-35

37. Карпа М. І. Визначення функцій публічної служби / М. І. Карпа // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – Вип. 26. – С. 255–263.

38. Стан здійснення ДПП в Україні Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini&isSpecial=true>

39. Про концесії: Закон України від 08.07.2011 р. № 3687-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997-14>.

40. Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 24 листоп. 2015

р. № 817-VIII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/817-19>.

41. Щодо розвитку державно-приватного партнерства як механізму активізації інвестиційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] : аналіт. зап. / Нац. ін-т стратег. дослідж. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/816>

42. .Офіційний веб-портал Українського центру сприяння розвитку публічно-приватного партнерства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrppp.com/>.

43. Оцінка державно-приватного партнерства в контексті управління державними інвестиціями в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrppp.com/uk/held-events/515--21-22-2016>.

44. Криховецька З.М. Розвиток банківського кредитування малого бізнесу в Івано-франківській області / З.М. Криховецька, Н.М. Калимун // Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Випуск 21. С. 596–603.

45. Семенча І.Є. Управління банківським кредитуванням малого та середнього бізнесу / І.Є. Семенча, Н.Д. Ковальов // Ефективна економіка. 2017. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5793>

46. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.

47. Малий бізнес в Україні налаштований на позитивні зміни. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2431820-malij-biznes-v-ukraini-nalastovaniy-na-pozitivni-zmini-doslidzenna.html>.

48. Кредити на розвиток бізнесу в банках України . – Режим доступу: <https://bankchart.com.ua/business/credit>

49. Офіційний сайт «Райффайзен Банк Аваль». URL: <https://www.aval.ua>.

50. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/423902/75-bankiv-pishly-v-kredytuvannya-msb-bankiry>

51. Умови надання кредиту за програмою «Доступні кредити 5-7-9%» . – Режим доступу: <https://privatbank.ua/business/5-7-9>

52. Уряд розширив програму «Доступні кредити «5-7-9» . – Режим доступу: <https://news.dtki.ua/state/entrepreneurship/61928>

53. Проект Закону України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки»: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1699-VII.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>.

54. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.

55. Пояснювальна записка до проекту Закону України «про засади державної антикорупційної політики на 2020-2024 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GI03252A.html

56. Засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2020-2024 роки
[URL:https://nazk.gov.ua/wpcontent/uploads/2020/09/Antykoruptsijna-strategiya-na-2020-2024-roky-za-rezultatamy-publichnyh-obgovoren-16.09.2020.pdf](https://nazk.gov.ua/wpcontent/uploads/2020/09/Antykoruptsijna-strategiya-na-2020-2024-roky-za-rezultatamy-publichnyh-obgovoren-16.09.2020.pdf)

57. Гребя Р.В. Удосконалення державної антикорупційної політики/ Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі [Текст] : матеріали IV Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 12 груд. 2019 р.) стор.59-60)

58. Програма діяльності Кабінету Міністрів України, червень 2020р. [Електронний ресурс].–Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5ee/39a/831/5ee39a8311f68625529299.pdf>

59. Державна служба статистики України // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

60. Біла І.С. Бізнес-середовище в Україні / І.С. Біла // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 17. – С. 127–131.

61. Ємельянов В.М. Розвиток партнерських відносин бізнесу і влади в системі державного управління сталим розвитком регіонів України: теорія, методологія, практика: [монографія] / В.М. Ємельянов. – Миколаїв: ПП Ємельянова Т.В., 2012. - 420 с.

62. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. N 504-

р "Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року.- Режим доступу:

<https://ips.ligazakon.net/document/KR170504?an=949>

63.Моніторинг реалізації Стратегії розвитку МСП України на 2017-2020 роки, OECD Publishing, Paris, www.oecd.org/eurasia/competitiveness-programme/eastern-partners/Monitoring-the-Implementation-of-Ukraine's-SME-Development-Strategy-2017-2020-UKR.pdf

64.Проект Закону «Про Установу бізнес-омбудсмена в Україні»

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69055

65. Боковикова Ю.В. Взаємодія влади і бізнесу. Теорія та практика державного управління. – Вип. 4 (51), 2015. С 1-7.

66. Doner R., Schneider B.R. Business Associations and Economic Development: Why Some Associations Contribute More Than Others. Business and Politics, 2000.

67. Mack C.S. Business, Politics, and the Practice of Government Relations. Westport, 1997.

68. Клімович С.О. Government Relations у Європейському Союзі: минуле, сучасне, майбутнє / С.О. Клімович // Стратегічні пріоритети. – 2012. – № 1. – С. 43–50.

69. Клімович С.О. Дослідження government relations як комунікації між владою та бізнесом: термінологічний аспект / С.О. Клімович // Стратегічні пріоритети. – 2010. – № 1. – С. 82–85;

70. Коваль Н. В. Government relations як чинник ефективного ведення бізнесу / Н. В. Коваль // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. - № 15. – С. 85 – 90.

71. Поліщук Г.О. Державна підтримка розвитку малого підприємництва: вітчизняний та зарубіжний досвід / О.Г. Поліщук // Актуальні проблеми державного регулювання. – 2017. – No 1(51).

ДОДАТКИ

Рейтинг кредитів на розвиток бізнесу в банках України. Порівняння процентних ставок за кредитами для українського малого і середнього бізнесу станом на 18.11.2020р.

№ п/п	Назва банку та кредиту	Реальна ставка, %
1	 Ощадбанк	13,17
2	 Альфа-Банк Україна Строковий кредит	13,86
3	 ПриватБанк КУБ під заставу	14,00
4	 Credit Agricole Непоновлювана кредитна лінія	14,35
5	 Укргазбанк Строковий кредит ЕКО	14,45
6	 Укрексімбанк Строковий кредит "Розвиток бізнесу"	16,22
7	 Агропросперіс Банк Строковий кредит	17,80
8	 Кредобанк Непоновлювана кредитна лінія	18,43
9	 МТБ БАНК (МАРФІН БАНК) Поновлювана кредитна лінія	19,77
10	 Конкорд Банк Строковий кредит	22,79
11	 Комерційний Індустріальний Банк Кредитна лінія / терміновий кредит	23,85
12	 ТАСКОМБАНК «Кредит на Розвиток Бізнесу» заставний	29,00

Умови надання кредиту за програмою «Доступні кредити 5-7-9%»

Вид кредиту	Невідновлювана кредитна лінія	Відновлювана кредитна лінія
Строк дії лінії (транша)	До 5 років	До 2 років. Обіговість траншів – 90/180/270 (для аграріїв) днів
Сума лінії	Від 100 000 (максимальна сума не обмежується)*	
Сума кредиту	До 80% від вартості інвестиційного проекту	До 25% вартості інвестиційного проекту, що фінансується кредитними коштами, – на витрати, що є невід'ємною частиною реалізації такого проекту**
Ставка	<ul style="list-style-type: none">7% або 9% річних – у першому кварталі (залежить від суми отриманого доходу на групу за останній звітний рік).Від 5% до 9% річних – з наступного кварталу (залежить від кількості нових робочих місць, переглядається щокварталу)	
Спосіб видачі	Траншами на рахунок постачальника з контролем відповідності цільовому використанню	Траншами на рахунок позичальника з контролем відповідності цільовому використанню
Графік	Рівними частинами або адаптований (відстрочення сплати тіла кредиту для аграріїв – до 6 міс., погашення % – щомісяця 1-го числа).	Обіговість траншів – 90/180/270 днів (для аграріїв). Погашення % – щомісяця 1-го числа
Забезпечення	Нерухомість/автотранспорт/СГТ/обладнання + порука від фізичної особи – власника бізнесу (для юридичних	Нерухомість/автотранспорт/СГТ/обладнання + порука від фізичної особи – власника бізнесу (для

	осіб)	юридичних осіб)
Комісія	1%/1,5% (разова під час видачі кредиту) – для наявного бізнесу/стартапів	
Гарантування основного боргу від держави	Для стартапів	
Обов'язкові умови	Для стартапів: наявність якісного бізнес-плану (пройти навчання можна за програмою sme.gov.ua/579start)	
<p>* Максимальну суму кредиту не обмежено, але сума державної допомоги не може перевищувати екв. 200 000 євро за трирічний період на групу.</p> <p>** Відновлювана кредитна лінія надається лише як доповнення до кредиту на інвестиційні цілі.</p>		

<https://privatbank.ua/business/5-7-9>

Результати аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища малого і середнього підприємництва в Україні

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Легкість реєстрації підприємницької діяльності</p> <p>Конкурентна вартість трудового ресурсу</p> <p>Висококваліфіковані трудові ресурси</p> <p>Започаткування процесів ефективного регулювання</p> <p>Успіх в усуненні бар'єрів у торгівлі, адаптація до стандартів ЄС</p> <p>Покращення в сфері державних закупівель</p> <p>Великий внутрішній ринок</p> <p>Спрощена система оподаткування</p> <p>Вигідне географічне розташування країни</p> <p>Дистанційне навчання, в тому числі з питань підприємництва</p> <p>Участь громадськості у формуванні державної політики</p>	<p>Несприятлива макроекономічна ситуація</p> <p>Високий рівень корупції та регуляторного тиску</p> <p>Відсутність налагодженої координації між заінтересованими сторонами для задоволення потреб малого і середнього підприємництва</p> <p>Нерозвинута культура підприємництва</p> <p>Відсутність оцінки потреб малого і середнього підприємництва в освітніх послугах</p> <p>Відсутність доступного та довготривалого фінансування</p> <p>Втрата виробничих потужностей, логістичні проблеми</p> <p>Низький рівень енергоефективності</p> <p>Низький рівень інтернаціоналізації малого і середнього підприємництва</p> <p>Високий рівень тіньової економіки</p> <p>Складності під час закриття підприємств</p> <p>Складності під час податкового адміністрування малого і середнього підприємництва</p> <p>Низький рівень купівельної спроможності населення</p>
Можливості	Загрози
<p>Підтримка з боку міжнародної спільноти</p> <p>Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, та інші угоди про вільну торгівлю</p> <p>Стратегія сталого розвитку "Україна 2020" та комплексна програма реформування</p> <p>Подальший розвиток системи публічних закупівель</p> <p>Участь у рамковій програмі ЄС з досліджень та інновацій "Горизонт 2020" та програмі ЄС "Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу (COSME) (2014 - 2020)"</p> <p>Повноцінне використання можливостей Європейської мережі підприємств</p> <p>Високі темпи зростання інформаційно-телекомунікаційних технологій та інформатизації</p> <p>Спроможність банківським сектором кредитувати суб'єктів малого і середнього підприємництва</p> <p>Підвищення рівня енергоефективності</p>	<p>Продовження геополітичної нестабільності на сході країни</p> <p>Повільне відновлення економіки або нові макроекономічні потрясіння</p> <p>Повільні темпи виконання програм реформування</p> <p>Непередбачувані зміни в законодавстві</p> <p>Соціальні заворушення</p>

Підвищення рівня спроможності об'єднань підприємців Взаємодія заінтересованих сторін, які надають підтримку малому і середньому підприємництву	
---	--